

СРПСКИ НАРОД

ТРИУМФ МРЖЊЕ

Завршни коминике московске конференције, објављен од стране англосаксонске и совјетске пропаганде, слављен је као велики успех три савезника. Они су у њему хвалили јасност, близкост схватања, јединственост тежњи и пуну сагласност по свим питањима. Међутим, изнети резултати показују напротив да до споразума није дошло по најважнијим питањима међусобних односа, као што се није дошло до заједничке одлуке ни у погледу западних граница Совјетске Уније, ни у погледу образовања другог фронта, ни у погледу заједничког састанка између Рузвелта, Черчила и Стаљина, на коме би се имали коначно да реше сви преостали спорови.

Најважније питање, притом, за Англо-Американце требало би да је дефинитивно одређивање западних граница Совјетске Уније. Из коминика свих приложених анекса види се да до тог споразума није могло да дође. Извештај шта више да Иди и Кордел Хал нису ни смели да поставе захтев у погледу ближег одређивања совјетских граница и да су они прекалили балтичке земље још пре него што су кренули за Москву. Дакле у питању граница пуне неодређеност. Значи, шта ко заграби. Да ово није у природи једног добро склопљеног споразума, само је по себи разумљиво.

Друго крупно питање, које није решено на конференцији, то је образовање другог фронта. Стalan захтев Совјета морао је и овог пута бити жртвован, а политички уступци, у ствари и не поменути у споразуму, треба да утеше Москву. Да ти уступци нису беззначајни показује, поред осталог, и та околност што они нису могли бити објављени у тексту споразума. Да је притисак Совјета био велики види се и из тога што је за њих увек оснивање другог фронта представљало најважнији услов даље сарадње, без кога они нису хтели да приступе коначном склапању писменог споразума. Совјети су веровали да изостајање другог фронта значи неискреност код Енглеза и Американаца, а с друге стране чување снага за обрачун са Москвом, до кога фатално мора доћи, једног дана.

Што се тиче састанка Стаљина, Черчила и Рузвелта, разумљиво је да он после овог споразума губи сваки смисао, јер кад се погледа у постигнуте резултате, тада се тек јасно види да по најважнијим питањима није постигнут споразум; а све оно што је

решено изостаја иза овога. У извештајима три савезника каже се да су нека питања коначно решена, и да се по њима дошло до потпуног споразума.

По другима постигнута је само начелна сагласност. А по трећим било је дискусије. Која су то питања где је постигнута начелна сагласност, а која су била само дискутована. Извештаји ништа не кажу. Зашто су толико дискретни — није тешко погодити.

Али кад се погледа у постигнуте резултате, тек се онда види колико су они далеко од онога што се раније говорило преко рада и штампе, и што се сматрало као основни услов за успех конференције. Од наноса фразе о демократском уређењу света не види се ништа више од онога што је пре двадесет и пет година закључено у Версаљу.

Италији је посвећена највећа пажња и није се презало ни од најситнијих појединости, иако се

могло очекивати да ће се знатно важнијим питањима посветити много већа пажња. Чак се одређује и шта ће бити са штампом, збором и договором и другим сличним питањима, док се уопште не говори како по њиховом схватању треба да изгледа Европа, како ће изгледати границе појединых земаља, какво ће бити њихово уређење и њихов однос према Совјетској Унији.

У постигнутом споразуму говори се и о образовању повампиреног Друштва народа, које се овога пута назива комисијом, и која ће решавати о односима чланица, појединых земаља. Да та интернационална комисија највише личи на фамозну женевску установу види се из њеног описа у закључку московске конференције. Да се дух није ништа изменио и поред протекле две и по деценије осећа се из читавог текста. Требало је да чекамо толике године и садашњи велики

рат па да се постигну закључци, који се у суштини ништа не разликују од некадашњих погрешака диктатора мира.

Московски закључци показују до очигледности, да су Енглези и Американци морали да попусте на читавој политичкој линији, да би спасли своје главне позиције у погледу другог фронта. С друге стране Москва је успела у својој политичкој пресији и упустила свој главни војни захтев. Резултат показује основно разилажење присутних савезника, затим препуштање Совјетској Унији политичког подјармљивања европских народа и образовање, додуше само на хартији, међународне комисије, која као замисао не претставља ништа конструктивније од раније стерилне и конфузне организације, која је претстављала највеће разочарање за европске народе.

Чему да се данас надају европски народи од московске конфе-

ренције кад је она очигледна не-дагација Европе као заједнице слободних и независних народа, уједињених истим интересима и вишом духовним вредностима. Таква Европа не може ништа добро да очекује од московских већања. Можда се само може да узда у дубље узроке разилажења московских савезника, које је и овом приликом дошло до несумњивих израза, више у ономе што није речено, него у писаном тексту, а с друге стране да већује у сопствене интересе и заједничку судбину.

Својом једнодушношћу Европа истиче брану разговорима, својом чврстом вољом и вером у бољи свет спрема одговор већањима, чија је главна одлика мржња и чија је визија сиромашна слика некадашњих версальских и женевских заблуда.

Др. Н.

Реалистичка политика на Балкану

Изјава изванредног опуномоћеника Министарства иностраних послова Рајха Др Нојбахера као и друге изјаве са надлежних места у Берлину и написи у немачкој штампи, најбоље показују дух у коме се развија немачка иницијатива у решавању задатака на Балкану и Југоистоку Европе. Очевидно је да г. Др Нојбахер припада школи политичког реализма, која се труди да ван предрасуда и предубеђења, као и ван идеологија тражи решење проблема у објективној анализи чињеница, доносећи одлуке у складу са стварностима и од највеће ефикасности.

Та је школа далеко, како од зеленог стола дипломата и државника, који кабинетски посматрају ствари, тако и од дискусија утописта и идеолога по задимљеним локалима. Она употребљава експерименталне методе као у науци и хоће помоћи њих да упозна чињенично стање и да на основу тога тражи органска решења за отворене проблеме.

Политика вођена у том духу приближује се уколико је то могуће науци, и даје позитивне резултате од необичног значаја за живот народних заједница, обезбеђујући им правilan развој и максималне резултате у свим областима националне активности. Г. Др Нојбахер у својој доказају активности показао се организатор и државник реалистичког духа и своје доказаје

редак. Тако би место вештачких веза, диктованих политиком или сентименталношћу дошла природна повезаност и допуњавање производничких снага.

Имајући у виду аграрни карактер производње балканских народа и индустриско обележје Централне Европе очигледно се намеће закључак да је Балкан природно и неминовно упућен на најтешњу сарадњу са Централном Европом у обостраном интересу.

Анализа чињеница и балканских стварности пружа овакву слику и намеће закључке о неминовности сарадње Балкана у оквиру европске заједнице најпротив свима покушајима политичке и идеологије да наметну друга решења. Кад балкански народи увиде ове стварности онда ће њихови међусобни односи и њихово европско определење наћи лако потребне форме и сретства да се реализују.

Њихова будућност, њихов наследак и њихово благостање леже у сазнању ове истине и уколико пре дођу до ње, они ће себи уштедити непотребно губљење времена и трошење снаге у међусобним разрачунавањима, које претстављају преживљена

схватања у данашњем свету организованих економских снага.

Издаја Бадоља, срамни пазар између Лондона и Москве са судбином Балкана још више потврђују исправност овог схватања о потреби да се са Балкана елиминишу сви кобни политички утицаји и да се он организује по својим природним законима и прикључи „простору опште европске солидарности“ на место некакве „совјетске балканске федерације“ или робовања британској плутократији.

Српски народ сит је политичких комбинација, које са њиме праве велики, не водећи рачуна о његовим животним интересима. Зато он у политици реализма коју Немачки Рајх спроводи на Југоистоку види спасење од политичке предоминације и економске експлоатације и једину могућност да његови интереси буду заштићени и његови проблеми правилно и праведно решени.

М.

У ПРЕТСОБЉУ ЦРВЕНОГ ДИКТАТОРА У МОСКВИ

Обична соба превучена црвеним тапетима. Од царских остатака, виси лuster са седам кракова са којих су посекидани маљи златни анђели. Ка поду чупави ћурђијански телић преко кога је човечији ход нечујан. На средини собе масивни сто на коме су разбациле новине и часописи од Московске Правде до *Rat* и *Radnichka* класа, а од страних *Dejli Vorker* у неколико примерака, затим шведски *Социјалдемократен, Монитор, Њус Вик* и неки турски илустровани лист, чије је заглавље истрагнуто.

У собама гробна тишина, чује се само бат ходајућих првоноармејца. У претсобљу, пред самим радним кабинетом Стаљина на десном канапу од узлазних врата, седе два господина, различите висине и година. Старији, мањи господин пушти дугачку вирћинију, док други пушта густим из обичне цигарете. Мањи господин је много старији, вероватно ту око седамдесет, јер му се то јасно оправдава на изборном лицу, које у овај мах одаје човека више изнурена физичким напрезањима, него слабим здрављем.

У левој коштуљавој руци држи елегантне црне корице, операваже не златним металом док су у средини утиснута златом слова САД. У корицама, које на први поглед изгледају празне види се један крајичак беле хартије, вероватно некакав акт. Обучен је врло коректно у жакету са пластрон-машном на грудима беле кошуље. На десном оку је монокл везан танким ланчићем негде испод жакета. На другом дамалом прсту десне руке сија масиван златни прстен са украсеним којстима и мртвачком главом. Уоченост лица и покрета одаје озбиљног човека, али ситне жмиркаве очи, живахне и немирне, броје прелазе с предмета на предмет.

То је Кордел Хал министар спољних послова Сједињених америчких држава и делегат Америке на састанку у Москви.

Други господин сушта је противност првом. Релативно млад човек у најбољим годинама, вероватно око 45. Витка стаса, елегантан и врло лепа мушка појава. Високог стаса и на супрот старијем господину, одевен је у дунук тегет оделу са капутом на два реда, црном свиленом машном на мекој белој свиленој кошуљи.

У руци капута прикачена је ротаријанска значка, док му из левог цепчића на прслуку, вири златан танак ланчић, који вероватно опет држи монокл. Предњим, на столу, лежи ташна јако набубрена нагомиланим актима и другим хартијама. На ташну је наслонио руку, док у десној руци држи цигарету и пушки. Његова живахност у покретима одаје темпераментног човека, док му лице даје изглед врло интелигент ног, израђеног политичара, који уме сопом да влада.

То је Иди министар спољних послова Велике Британије и делегат на конференцији министара „у троје“ у Москви.

Чекајући на пријем, они се појако упуштају у разговор, кога ћемо ми ове верно пренести благодарећи једном од сарадника *Dejli Vorkera* који је то сазнао индискрицијом дежурног совјетског официра. Према томе, у скромном случају, одговорност лежи на совјетском официру који одлично говори енглески, те је био у могућности да га правилно схвати и верно пренесе.

Иди: Екселенцијо! Зар вам се не чини да нешто одвећ дуго чекамо?

Хал: Могуће колега, али не заборавите наш положај!

— На жалост, имате право. Видите екселенцијо, ја сам пренатрпан проблемима и питањима, која траже хитна решења у интересу моје земље њих треба прести и решити са Молотовом, али сам добио такав утисак, да

се без Стаљина не може ништа дефинитивно свршити.

— Да, то је и мој утисак. Совјетска политика је у рукама једног јединог фактора, који има одлучујући глас, то је Стаљин.

— Екселенцијо, ја морам да вас обавестим, да је за енглески народ од примордијалне важности да бољшевици интензивно-наставе своју започету офанзиву. Не сме бити никако застоја, ни преко зиме, ни на границама Совјетске територије. Ако се Совјети зауставе, онда је Енглеска у смртној опасности, од Немачке, јер ће ова искористити затије да изврши своју дуго припремљену одмазду према острву. У том случају пропаст Енглеске је свршен факт!

— Жао ме је, колега, што о том високо размишљао, али могу вам у поверењу рећи, да је земља са ваздухопловним базама у Сибири, ништа више не тражи у Европи. Дошло је време да се спасавају рођене коже, јер видите, ако Стаљин не објави рат Јапану, за нас се поставља иста опасност као и Енглеској. Оно што Немци као опасност претстављају у Европи и западним обалама Атлантског океана за вас, далеко више и опасније, престављају нас Јапан са својим многобројним базама на Пацифику.

— Опростите, екселенцијо, али се ја ипак надам да ћу у вами наћи подршку приликом претређивања ових проблема, који интересују Енглеску?

— Да, после решења Сибирских база.

— Налазите ли ви, екселенцијо, да смо ми у попуштању Москви, отишли већ тако далеко, да смо изгубили и оно мало пријатеља и симпатизера колико смо имали у Европи? Молим вас, Совјетске републике траже излаз на сватопла мора која запљускују Европу, па чак и излаз на Персијски залив. Па им је и то све мало, јер сад траже Босфор или у крајњем случају Галиполе, а врло добро знаете, колико је Енглеска осетљива у питању Дарданела.

— Колега! Питања која ми ви постављате, по мом мишљењу, не могу се никако назвати сложеним и не разрешивим. Американци се не интересују европским проблемима, по њима, можете ви изрушити целу Европу бољшевицима. Па и такво решење не би требало да вас узнемирије на вашем острву. Нисте ви континентална сила, већ поморска. Пут за Индију из Енглеске не води више преко Средоземног мора и Суецким каналом него преко Сједињених америчких држава у једној државној заједници англо-саксонских народа. Сада сам вам одао моје најинтимније мисли, јер би само на тај начин отпали све опасности у будуће, које вам увек, па и сада прете од европских немирних народа. Баук страшних ратова у будуће, ишчезао би потпуно, док би ми у заједници са снажном ратном флотом и многобројном трговачком морнарицом држали у шаху несложну Европу.

— Опростите, екселенцијо, у том погледу, немам никаквих инструкција. Ако је у основи ствар симпатична, ипак је сам проблем сувише крупан, да бих вам могао дати и своје лично мишљење.

— О да, ја вас разумем. После отимања Азорских острва где нам је Черчил показао зубе, ви се устручавате у вашим опсервацијама и мишљењу. Имате право. Ми смо тамо били заинтересовани, а Черчил нас, не само није претходно питао, него нас није ни обавестио и ако смо досада на отетим туђим поседима увек били двовласници.

— Шта можемо, екселенцијо. Ми смо приморани да се добро обезбедимо од Немачке, јер се са њом не сме шалити. И још нешто врло важно, екселенцијо, у поверењу. Ми немамо много вере у овог нашег домаћина, да у њему згодном моменту, не обрне

БАЛКАН НА МОСКОВСКОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ

од нашег специјалног дописника у берлину

Берлин, 3 новембра. — Коми-нике који је у Москви, Лондону и Вашингтону једновремено издајат, потврдио је сва очекивања која су од стране објективних посматрача европских догађаја већ била везана за московски састанак.

Пуни крупних фраза и звучних реченица, а по садржини потпуно шупаљ, коми-нике је израз бес пука, у које су доспели англо-американски савезници и коначни триумф совјетске политике над политиком Лондона и Вашингтона. Ево са неколико речи изражено мишљење Берлина о суштини послана које је закључила конференција у Москви.

Што је за Балкан најинтересантније јесте ћутање о пуној проблему, који балканске народе највише интересују. Другим речима судбина Балкана према концепцији савезника изражена је у коми-нику не изримом него ћутањем.

лист и остави нас на цедилу. Ви и сами видите, да нам његови, наметљиви, безобзирни и опасни захтеви натерују страх у кости. Ми већ не знајмо како да се бранимо, шта ви мислите?

— Колега, немојте се узрујавати и ту видим просто решење. Отворите једноставно други фронт у Европи и на тај начин избацићете уцељивачко оружје Москви, из руке...

— А то никако. Пре ће нас енглески народ натерати на мир са Немачком, него да ми натерамо енглески народ да изврши самобиљство на обалама Француске. Ако је потребно, ми смо готови, да се одречемо сваког даљег мешића у европске ствари па да се повучемо на наше острво, него да још једн пут вршим пробу искрцавања у Европи, кад нас већ две претходне у Средоземном мору, скупо стају.

— Добро. Сад ме чујте, колега, јер ћу вам нешто искрено речи. Питам ја вас, шта је вами требало да пуштате оног вешег брбљивог Сматса, да даје изјаве пред ваш одлазак у Москву како ће Енглеска отворити други фронт у Европи идућег пролећа. Он вам је сасекао грани на којој сте седели пред сам пут у Москву. Ми Американци много смо обазриви и никад не говоримо о својим намерама унапред, за то су нам и тешкоће много мање. Ето видите на пример, ми нећемо други фронт у Европи ни у пролеће, ни доцније. Ми га уопште нећемо, јер то није наш интерес, па ипак ми ви, преко наше штампе, једнако туткамо, да га што пре отворите. Сад ови наши доманини верују, да смо ми ти који хоћемо други фронт у Европи, а да се Енглези они, који га изигравају. Са овим бољшевицима не разговара се онако, како смо се ђаја и ви васпитали у европској дипломатској школи. Ми им толико добра желимо, да ћемо једног дана...

Коми-нике из Москви је једном за свагда подвикао дебелу прту под ову пропагандистичку прошлост. Балкан се данас налази очи у очи са збиљом и не може се више да заварава никаквим илузијама и веровањем у начелност, искреност и могућност некаквог бритајског Deus ex machina. Збиља се састоји у томе: у Москви морала је англосаксонска спрега, да би задржала црвено оружје у послу за своје циљеве, да попусти пред политичким захтевима Кремља, и да се одрекне целокупне своје досадашње политичке прошлости.

Заборављена је Атлантска поヴеља заборављена су гарантије које су дане малим народима; заборављена су сва обећања о успостављању националних суверенитета малих народа. Све то је бачено на буњиште историје. Све је то нашло места поред фраза из 1918. године о самоопредељењу, о слободи и о сличним паролама једног протеклог периода.

Ово гледиште, које се нарочито данас у Берлину износи, по свему је оправдано. Јер ако московски коми-нике тврди с једне стране, да је постигнута по раз-

ним питањима пунагласност између савезника, ако тај исти коми-нике говори о споредним стварима — бар у овом тренутку споредним — као што су будући режим Италије и успостављање самосталне Аустрије после замешљене победе, а изоставља баш она питања која највише интересују европске народе, — онда то несумњиво значи да по тим питањима Европи нема шта да се каже.

Другим речима оно што је Европи речено из Москве оно што Москва од Европе тражи, остаје као обавезно за англосаксонски део капиталистичко-бољшевичке спреме.

Што се самог Балкана тиче, треба овде потсетити на чињеницу да је тешките унутрашње балканске ситуације у британско-американској политичкој игри прешило од емигрантских влада, које зависе од Лондона на комунистичке покрете Тита и других бољшевика. Ту треба потсетити на чињеницу да је Москва тражила неколико јејеџских острва, као своја неопходна упоришта, а истовремено коридор до Јејеског мора, совјетофилске управе у балканским земљама, — не треба заборавити присуство Димитрова у Каиру, — и на крају крајева участале нападе у самој британској штампи на круцисане балканске главе у емиграцији и на политику њихових влада.

Као резиме целокупног рада данаестодневне конференције у Москви, мора се пријеобјективнијем расматрању, без икаквих предрасуда и без икаквог предубежђења, доћи до онога истога закључка да кога је данас, пошто је прва пропагандистичка бука из Вашингтона и Лондона прашла, доша сва неутрална штампа. У погледу Балкана конференција у Москви доказала је да је англо-америчка политика надгласана незајажљивим московским апетитима.

Све што се у коми-нику говори о ратним злочинцима, о успостављању некаквог савезничког тела за решавање европских проблема, о будућем режиму Италије, о стварању самосталне Аустрије, и осталим споредним, бар за данас споредним питањима, све је то изнето само зато да се прикрије оно што је основно, а то је: да московска конференција није смела свету да објави то што је на њој заиста морало да буде решено, морало, пошто совјетском притиску Черчил и Иди нису имали шта друго да супротставе до попуштања.

Verus

Српски народ

Главни уредник, одговоран за садржину листа: Велибор Јонић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

РЕДАКЦИЈА: Теразије 5 мецанин, I степениште (Палата Извозне банке) Тел. 20-383.

ШТАМПАРИЈА: „ЛУЧА“, Краљице Наталије 100. Тел. 21-772.

Тромесечна претплата 36 динара шаље се преко „Пресе“ а. д. Влајковићева 8.

У НОВОЈ ЕТАПИ ОБНОВЕ СРБИЈЕ ГЕНЕРАЛ НЕДИЋ ПРЕУЗЕО ЈЕ ВОЋСТВО МИН. УНУТРАШЊИХ ДЕЛА И КОМАНДУ НАД СВИМА СРПСКИМ ОРУЖАНИМ ОДРЕДИМА

Претседник Српске владе, армиски генерал М. Ђ. Недић дао је претставницима штампе следећу изјаву:

Решен да по сваку цену одржим ред и мир у земљи, и тиме уштедим српском народу нове недаће, а Србији обезбедим достојно место у слободној заједници европских народа, од данас преузeo сам у своје руке команду над свима српским оружаним одредима.

Српска гарда, Српска државна стража, Српски добровољачки корпус и Српска гранична стража имаће од сада под мојом командом да наставе будно чување безбедности у земљи и тиме испуне своју свету дужност према Отаџбини, увек свесни да у испуњењу тога задатка лежи спас српског народа. Залажући се тако за одржавање реда и мира у земљи, нарочито у борби са комунистичком немани, они доказују своју високу српску свест, која нас једино може спasti у овим тешким часовима.

Уверен сам да ће они у вршењу овог задатка, који обезбеђује животне интересе српског народа, имати најпотпунију подршку целог српског народа, који данас у њима види једину српску оружану снагу, своју народну војску, која је у стању да одбрани наше огњиште, као и друштвени поредак, који одговара нашем народном духу и потребама нашег живота. Тако ће српски народ моћи да се сачува, да побољша свој положај и да своја стремљења упути остваривању својих оправданих тежњи.

Стављајући се на чело свију обједињених српских оружаних одреда ја ћу бити у стању да још одлучније водим српски народ на путу спасења. На тај начин приближићемо се корак ближе остварењу наше обнове и коначном решењу српског питања.

У том циљу преузeo сам и воћство Министарства унутрашњих послова, коме су поред управне службе враћени и они послови полиције и безбедности, које је до сада водила Српска државна безбедност, а која је сада Уредбом Министарског савета укинута. Тиме је унутрашња власт усредстређена у једној руци, што ће са своје стране знатно допринети коначном срећењу прилика у нашој земљи.

Преузимајући ове нове дужности очекујем од Српске државне страже, Српског добровољачког корпуса и Српске граничне страже пуну оданост и пожртвованост у вршењу њихове службе, као и беспрекорни ред и дисциплину. Очекујем исто тако тесну братску и искрену сарадњу у њиховим међусобним односима да би се чување друштвеног поретка и личне и имовне безбедности спроводило што успешније. Од старешина захтевам да својим примером предњаче у том смислу и бићу немилосрдан према онем ко се буде огрешio о овој мојој наређењу.

Препоручујем исто тако свима органима унутрашње управе и припадницима оружаних одреда да својим радом и држањем, а нарочито својом лојалношћу дају немачким надзорним властима само повод за похвалу у сваком погледу.

У овој новој етапи борбе за спасавање српског народа и обнове наше Отаџбине, под новим околностима и са новим могућностима, обраћам се и овом приликом свима Србима да савесно помажу све државне органе у вршењу њихове тешке службе.

Апелујем и у овом часу на старо српско родољубље да осветли пут свима Србима, како бисмо се сачували као народ и у овом џиновском светском окрају својом конструктивношћу и свешћу обезбедили своја права и будућност.

*

Уважавајући оставку коју је поднео инж. Стојимир Добровољац, министар социјалне политike и народног здравља, а по сагласности са господином Војним заповедником Ј. И. Претседником Министарског савета армиски ћенерал Милан Ђ. Недић поставио је за министра

социјалне политike и народног здравља Танасија Ђ. Динића, досадашњег министра унутрашњих послова.

Воћење Министарства унутрашњих послова преузeo је лично Претседник владе.

(Из кабинета Претседништва Министарског савета).

Беспрекорни ред и дисциплина

НАРЕДБА БР. 44

КОМАНДАНТУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ

У новој етапи борбе за опстанак Српског народа и обнову наше Отаџбине, преузимајући команду над целокупном нашом оружаном снагом,

НАРЕЂУЈЕМ:

Да Српска државна стража, свесна значаја своје службе у спасавању Српског народа, унесе

о овој мојој наређењу огрешio немилосрдно ћу кажњавати.

Живела Србија!

Живела Српска државна стража!

Ову моју наредбу саопштити целокупном људству са потребном поуком и то где је год то могуће, пред стројем.

Претседник Министарског савета и Мин. унутрашњих послова

Армиски ћенерал,
Милан Ђ. Недић

Армиски ћенерал

МИЛАН Ђ. НЕДИЋ

Претседник Министарског савета, Министар унутрашњих послова

пуну оданост и пожртвованост у служби и да у њеним редовима владају беспрекорни ред и дисциплина.

У име Отаџбине захтевам пуну покорност према старешинама и рад без предаха на успостављању потпуног реда и мира на територији Србије за најкраће време.

Са беспрекорну извршију службу према упуту и налозима управних власти а сходно прописима § 5 и 9 Уредбе о устројству Српске државне страже.

Обласни команданти Српске државне страже остају и даље непосредно под командом командаца Српске државне страже.

Само братска, тесна и искрена сарадња Српске државне страже са Српском граничном стражом и Српским добровољачким корпусом можи ће да сачува Српски народ од многих страдања. Старешине ће се заложити и своим примером предњачити да та сарадња буде у потпуности спроведена, и сваког оног ко се буде

Ову наредбу доставити свима управним органима и свима јединицама Српске државне страже ради знања и равнања.

НАРЕДБА БР. 46

Команданту Српског добровољачког корпуса

Уредбом Министарског савета од данас укинуто је звање Шефа Српске државне безбедности и Српска државна стража прелази у састав Министарства унутрашњих послова. Исто тако под данашњим преузео сам ресор Министарства унутрашњих послова. На овај начин обједињио сам у мојим рукама команду над свима српским наоружаним снагама.

Обавештавајући Вашом наредбом све подручне јединице Српског добровољачког корпуса препоручите им ред, дисциплину, апсолутну покорност старешинама и братску, искрену сарадњу са стражом и упразничим властима у земљи.

Живела Србија!

Живели добровољци!

Претседник Министарског савета и Мин. унутрашњих послова

Армиски ћенерал

Милан Ђ. Недић

НАРЕДБА СВИМ ОКРУЖНИМ НАЧЕЛНИЦИМА СЕМ БАНАТА

Уредбом Министарског савета укинута је служба Српске државе безбедности. Послови које је она водила враћени су у надлежност Министарства унутрашњих послова у коме је сада, поред по слова управне грађе, усредстређена и служба полиције и безбедности. Организација управне, полицијске и службе безбедности подређује се од данас једном врховном старешини: Министру унутрашњих послова, у округу окружном начелнику, у срезу сре ском начелнику, а у градовима са управом и Претстојништвима полиција управнику, односно претстојнику градске полиције. Ови органи, сваки за своје подручје једино су одговорни за ред и мир.

У циљу извршења задатака одржања реда и мира овим органима стављају се на расположење органи Српске државне страже сходно прописима § 5 и 9 Уредбе о устројству Српске државне страже, о чему су њене единице добиле од мене потребне наређења.

Воћство Министарства унутрашњих послова и команду над свим оружаним одредима преузео сам лично.

Упознајте са овим променама све подређене власти и органе уз наређење да све своје снаге заложе за безусловно одржање реда и мира у Србији, јер само у испуњењу тога задатка лежи њен спас и спас српског народа.

Претседник Министарског савета и Мин. унутрашњих послова

Армиски ћенерал,

Милан Ђ. Недић

Тактичност и лојалност

НАРЕДБА БР. 45

Свима окружним начелствима изузев Баната и Команданту Српске државне страже

Виши вођа СС и полиције г.

генерал Мајзнер са својим штабом и органима у земљи вршиће надзорну власт над полицијским радом управног апарат

као и над радом Српске државне страже и преко мене чинити замерке и потребне сугестије

како би се ред и примеран по

редак чим пре успоставили.

Препоручујем свима органима уз наређење да све своје снаге заложе за безусловно одржање реда и мира у Србији, јер само у испуњењу тога задатка лежи њен спас и спас српског народа.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Недељни преглед међународних догађаја

ИДН И ХАЛ - ПРОДАВЦИ ЕВРОПЕ

Конференција у Москви је завршена. Рузвелт је одмах изјавио да је резултат конференције само повољан. Он има право: резултат је повољан по совјетску владу, која је добила све шта је хтела, а није дала ништа шта се од ње тражило.

Британскоамеричка штампа, нарочито британска штампа је испочетка прилично кисело коментарисала комунике са конференције. Тек затим (пошто је добила инјекцију од министарства за информације) почела је да пише у нешто слађем тону, али се у том писању не осећа искрено задовољство. Када енглески лист пише: „Ниједна конференција до сада није донела толико конкретних закључака“, онда у тој реченици можемо прочитати и једну трагичну иронију.

Заиста, није на једној конференцији није било издато толико држава, а није било толико пореченици можемо прочитати и САД, као што је било на московској конференцији.

У Москви су Иди и Хал попустили у погледу совјетских захтева према Европи. Они су стварно продали Европу, уколико се може продати роба која није у поседу продавца.

Ма саког гледишта посматрамо закључке московске конференције, морамо признати да она претставља потпуну капитулацију британске политике према Европи, као и капитулацију америчке политике према Совјетима.

Сада видимо да је капитулација заразна болест: Бадој је капитулирао на захтев Британскоамериканаца и Британскоамеричани су се заразили капитулацијом. Они су капитулирали пред совјетима. Ако се болест прошири и даље, онда ће најзад и Совјети капитулирати, јер имају за то предиспозицију створену њиховим фантастичним губицима на боиштима Источног фронта.

Своју капитулацију Черчил и Иди прикривају шареним реченицама, али озбиљни британски ли стови пишу: „Добро обавештени кругови не могу да због резултата конференције „бацају од радости капу с главе увис“!“

За Британце не постоји разлог да се радују. Ни за Американце. Они и сами признају да су на конференцији постигли сагласност по неколико питања. Да су друга питања предата на решавање нарочитим комисијама, а да је о извесним питањима било само дискусије. Шта то значи кад се преведе на разумљив језик? То значи да су по неким питањима остали тако далеко од сагласности да су морали избегавати одлука који је примењивало Друштво народа.

Дакле, само један део питања могао је да буде решен на московској конференцији. Зато ко-

мунике има много речи, а мало садржаја. У њему се ништа не каже о најважнијим питањима која су интересовала цео свет, а нарочито Европу. И из тог ћута можемо да изведемо закључак да су Британскоамеричани имали тешких борби на тој конференцији, а морају да попусте пред Стаљином, и о томе свом попуштању не смеју да говоре.

Они су попустили у питању западних граница СССР, и тиме су предали Совјетима Финску, Естонију, Летонију, Литванију, Пољску, Румунију. Они су попустили у питању зоне стратегиске безбедности Совјета на северу и тиме су предали Шведску, Норвешку, и Данску. Они су попустили по питању совјетске стратегиске зоне на југу и тако су предали Совјетима Турску, Србију, Бугарску и друге балканске државе.

Као први резултат те предаје појављује се наредба „југословенске владе“ у Каиру, према којој Драка Михајловић мора да распусти своју организацију, јер

према совјетском захтеву на Бал-

кану може да постоји само један „генерал“, и то комунист Тито. Према писању шведског листа Свенска морганбладет, Пурићева влада мора да се пресели у Москву.

Као друга конкретна последица московске конференције створиће се нарочити одбор у Лондону, који ће радити на исти начин као што ради Медитерански комитет. Као што је познато, тај комитет Вишинског већ је створио такву ситуацију у Алжиру, да тамо комунистичка руља проглашије совјетску републику. Овај лондонски комитет ће такође да буде комунистички штаб за Британију.

Британскоамериканци покушавају да се учтиво смешкају овоме Сталајновом поклону, али нема сумње да је њима тешко претворити гримасу огорчености у осмех. Британија је навикла да гледа Европу као поље своје политичке обраде, а сада мора да се помери с тим да ће Европа бити распуштена у троугао Москва—Лондон—Алжир, у троугао са-

стављен од московског центра и два комитета.

И поред свега тога, Британскоамериканци нешто причају о неким плановима послератног уређења Европе, као да не схватају да ће московска тиранија (у случају победе над Европом) побрати све планове Лондона и Вашингтона. То су смешни планови. Намера да се власност Аустрија је комбинација глупости и тврдоглавости. У Лондону још нису до сада схватили да постоји таква повезаност Немача бивше Аустрије са Немцима Рајхом, да се не може одвојити никаква Аустрија.

У Лондону још нису схватили да бивша Аустрија није имала природних услова за живот, и зато је била болесна тачка на организму Европе. У тој измери да се власност Аустрија, можемо видети тврдоглаву тежњу да се карта Европе пошто потоцита према застарелим, неприродним схватањима и да се из-

бегавају природне комбинације етнографије и економије.

Мисао о Аустрији је реакционарна мисао. Али реакционарност московске конференције иде још даље. Тако је решено да се после рата оствари једно међународно тело, које ће имати функције Друштва народа. Европа је већ доста патила од те ненормалне институције, и зато неће пристати на повлачење масонског експеримента.

Уосталом, од кога би се састојало то Друштво народа, када би Совјетска Унија прогутала једно 15 европских народа?

Московска конференција није водила рачуна ни о чему, осим задовољења тежњи и прилагођивања Британије и САД совјетским захтевима. Тако је учињена једна страшна издаја према Европи. Зато су многе земље како забринуте,

Московска конференција - уједињена Европа

Било је још разних чуда у историји света, али оно што се већ десет дана одиграва у Москви, превазилази сва светска чудеса која смо до сада преживели. Ту Московску конференцију требало би пре назвати белосветском заветом противу Европе јер би јој тако што пре одговарало стварности, него каквим већањем просвећених људи, који су се састали да би учинили какву услугу или добро културном човечанству. Једна азијатска и две по-

морске државе и ни једна континентална држава Европе, саставили су се преко својих министара спољних послова, да кроје судбину европских државама и да Европу чеरче по свом ћефу и пљачкашким интересима.

Заиста у XX веку највеће људске просвесвећености догађају се

чуда. Огроман светски капитал удружио се са убицима једног највећег европског народа, наоружаним до зуба, да уништи колевку културе и цивилизације, че већанства, древну Европу. И да би трагедија европских народа била још већа и страшнија, са друштвеним талогом, сви перверзни елементи и криминални типови европског континента нашли су се удржени под заштитом азијатског большевизма урличући: смрт Европи.

Све то још не би било ништа опасно, да овим удрженим злочинцима и њиховом организацијом не управљају мрачне сile света од стране јевреја, који држе огромни капитал Енглеске и Америке, гурајући у ту светску заверу англобританске народе, који због својих личних интереса

са нису никад били пријатељи Европе.

Треба уништити сва културна добра Европе и на њеним развалинама подићи нови свет. Треба уништити милионе просвећених европских народа чију интелигентну сарадњу не могу да сврачује белосветски јевреји, јер им разоткрива себичне циљеве и ограничава концентрацију светских добара у њихове погане руке. Треба побити европску децу рођену у најувршенијој људској заједници, браку и заменити их копиладима рођеним у большевичком проституисаном друштву, јер се од првих стварају челични људски карактери и браниоци устаљених светиња људске заједнице, док се из моралне кљуке других, стварају роботници, људски автомати без душе и срца.

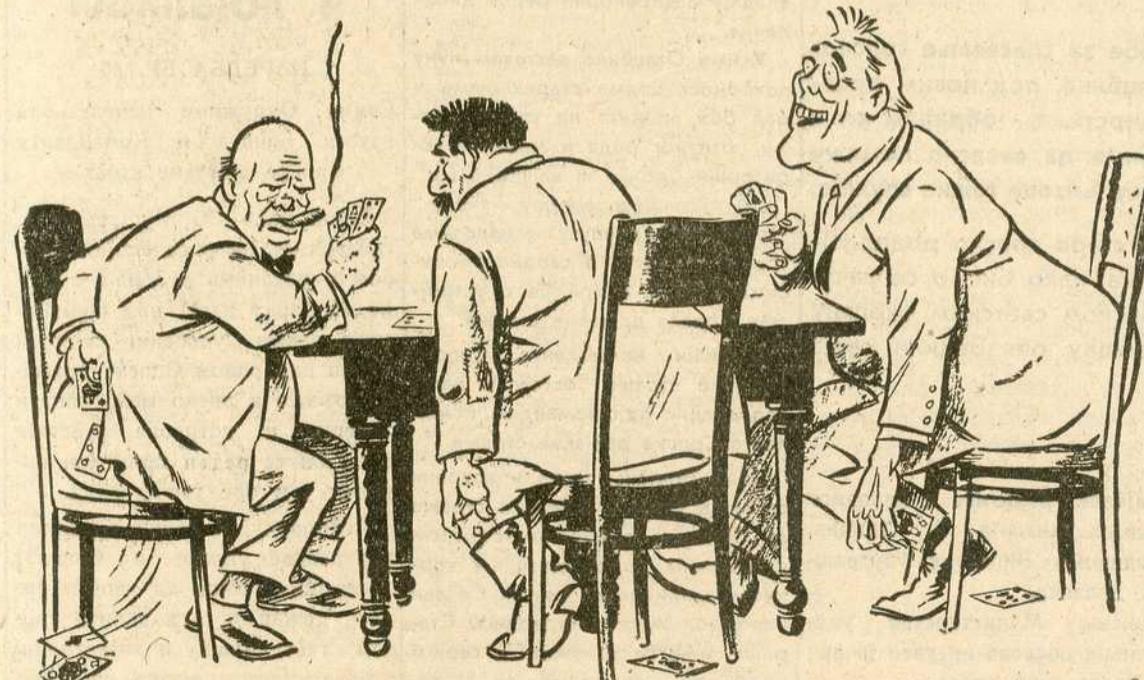
Треба уништити један слободан и задовољан живот европског културног човека и заменити га животом људске животиње осетљиве према кнутима и револверском метку у потиљак. То је њима потребно јер први брањи и пружа отпор својим слободним мозгом размишљајући, те на тај начин кваније планове ропске потчињености ових злочинаца у моралној и материјалној експлоатацији, док други резигнирано примају све у тоталној замрачености душе и мозга, јер нису у стању да повуку разлику између добра и зла.

У таквом једном сосу нашли су се представници енглеског културног народа, који је до јуче припадао европској заједници и заједнички сарађивао на њеној просвећености и моралном подизању. Заулаврени златним уздама јеврејске свемоћи, озрели у греховима почињеним према људском роду и према сопственом народу, гурају непрестано напред јер им је одступница немогућа.

Не више са большевизмом, него и са катанцијом, удружиће се у заслепљеној мржњи према суседу коме су се замерили првим грехом, јер нису способни да се изнад своје погрешке, уздижу као људи. Својим издајничким радом довели су свој рођени народ пред алтернативу да скоче у амбис: силом или милом.

То је политика енглеских плутократа који су измешали своју крв са јеврејском крвљу за љубав јеврејског злата. Сад су лордови большевици и њосиоци високе идеје за социјализацију дашањег друштва. Јуди који су, исписавајући зној и крв енглеских радничких маса, стекли огромна богатства, обуки су јагњећу коју и размећу се добром вољом

Савремени коцкари

— У овој партији покера имала су сва три партнера «флеш ројал».

СЛОЖНО И БРАТСКИ

Угушивањем комунистичког устанка 1941. године, српски народ дао је доказа да је комунизам из основе стран његовим схватањима и животним условима. Више од тога, српски народ је, благодарећи својој сточетредесетогодишњој државној традицији, успео да под тешким ратним приликама изгради своју државу.

Овим конструктивним ставом српског народа онемогућен је општи комунистички устанак на Балкану, који се из Србије, као средишта, требао да рашири на све стране. Отуда је потпуно разумљив бес Англо-американаца и Совјета, као и њихови очајнички покушаји да се у Србији васпостави стање из 1941. године.

Међутим, оно што онда није успело, још теже ће успети данас, када је српски народ стекао и више политичког искуства и више увиђавности, прозревши праве на мере оних, који га гурају да за њихов рачун и даље кривави.

Једина жеља тешко унесрећеног српског народа јесте у томе, да га сви ти тобожњи ослободитељи и усрећитељи оставе једном на миру. Карактеристично у том погледу јесте држање српског сеоског живља, које је решено да се, некако голоруко, организује против свих оних који желе да му наруше скупо плаћени ред и мир.

Оваквим својим ставом српски народ моћи ће с једне стране жив да дочека крај овог циновског светског хравања, а с друге обезбедиће себи достојно место међу балканским и европским народима. Свака друга политика сем политике мира, реда и рада, значила би за српски народ или самоубиство, или потпуно уништење.

Зато је задатак свих национално исправних Срба да свим силама, сложно и братски, настану да се најновија комунистичка опасност, носена од белосветских авантуриста, отклони са српске територије. Том својом слогом српски народ даће новог доказа своје државотворности и способности за живот.

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

МАЛИ НАРОДИ У КАНЦАМА БОЉШЕВИЗМА

Пре него што су дошли на власт бољевици су издашно оперисали са паролом самоопредељивања народа. Штокхолмска конференција, одржана 1917, предложила је да се прошли светски рат заврши на принципу самоопредељења народа. И Ленин и Стаљин заступали су дуго овај принцип. У чувеним Лениновим априлским тезама, које су поразиле излапелу социјалдемократску буржуазију, о националном питању је речено: „Политика националног угњетавања, наслеђе самодржавља и монархије, подржава се од стране спахија, капиталиста и ситне буржуазије у интересу очувања класних привилегија и разједињења радника разних нација...

Свима народностима које улазе у састав Русије треба да буде признато право слободног отцепљења и образовања самосталних држава. Одрицање тога права и непредузимање мера које гарантују његово практично остварење изједначава се са политиком приграбљивања и анексије.

Док су били немоћни и слаби и док су стрепили хоће ли успети да утемеље своју власт бољевици су се држали овога принципа. Чим су се ојачали они су почели да га безобзирно нарушају. Као и све у њиховој доктрини тако и ово залагање за право самоопредељења малих народа претставља један тактичан потез који војство не обавезује. Интернационали у суштини свога учења бољевици су са системом државне организације гушили и руски национализам.

У новом Стаљиновом уставу дошло је до потпуног израза потчињавања руског принципа бољевицког интернационализму.

У доста дугом списку совјетских социјалистичких република руске су свега, неколико, а међу бројем претставника у Законодавном телу Руса је много мање, него других мањина.

Ово начело угушивања националне свести у земљи Совјети су почели да примењују и ван земље. Црвени империјализам Совјета одраз је њихове тежње за стварањем светске бољевичке револуције која у корену засецава све национално. Прве жртве овог црвеног империјализма биле су балтичке државе: Литва, Летонија и Естонија. Затим источни део Пољске, Карелија и Бесарабија. Иако је пре анектирања ових области совјетска пропаганда и у њима оперисала са свим оним аргументима са којима је оперисала и код нас и у другим земљама — са идејом слободе, социјалне правде, великих културних могућности, заштитом права малог човека — ипак је стварност, коју су Совјети тамо донели, била не само тешка него и језива. Црвени трупе, а заједно са њима и органи ГПУ, донели су пуну истину о бољшевизму и раскрили његово право лице.

Одмах се је видело да између стварности и пропаганде нема никакве везе: совјетска пропаганда, вешто руковођена и врло активна, говорила је о слободи и о широким правима, совјетска власт је донела ропство, смрт и ужас. Погођен је био не само најелитнији сељак — домаћин, него и трговац и, нарочито, интелигенција, чак и она која је симпатисала бољшевизму. Све оно што је било носилац националне свести, све оно што је било везано за своју земљу и слободу листом је уништавано.

Коса смрти немилосрдно је отсецала главе оних који су најродољубивије и најнационалније мислили.

Сви стубови националног поретка, пошто им је јеврејском безобзирношћу стављен на чело жиг реакционарства, крвожедно су сасецани. Настали су прогони, депортовања у Сибир и масовна убијања. На површину је излазио олош. Подземље је постало господар ситуације, а бескућници и професионални обијачи претставници и заштитници новог поретка.

Бољшевизам је без маске показао своје лице. Стаљин је без икаквих устрчавања и без икакве двосмислености, још пре отпочињања тројне конференције, ставио до знања Идну и Халлулу, да су балтичке земље и све оно на што он има прохтеве, ван сваке дискусије. Демократски обзири, гарантије дате Атлантском повељом, распеване фразе о слободи против „тираније“ — све је то пало у воду пред безобзирним замахом крвавог Стаљиновог ножа. Стаљин је успео да свој империјализам задовољи првим залогајем. Само што тај залогај не засићава, него појачава и проширује апетит. Из ових држава, по одлуци и благослову тројне конференције, треба да дођу и друге земље и народи.

Цео европски Југоисток и цео Балкан треба да, пристанком и вољом Енглеске, доживе судбину балтичких држава.

Некада од стране Совјета одржавани принцип самоопредељења народа преобрatio се у принцип угњетавања и искорењивања основних националних супстанца појединих нација. Оно што је некада осуђивало бољшевизам сада конзеквентно спроводи. Сам врши тешку неправду народима, који не могу да се бране. Сила је код њих заменила

правду. Империјалистичке груже раздерале су им маске, а злочин који се претворио у опустошујући ураган потпуно обеснажава њихову пропаганду.

Стаљин је поново потврдио мишљење које влада о њему: да нема линије, ни става. Још је Троцки, који га је добро познао, за њу рекао, да се он никада неће устрчавати, да данас назове белим оно зашто је јуче тврдио да је црно. Можда још више: он себи истовремено дозвољава, да изиграва борца за слободу других и да те исте не само поробљава, него и буквально и физички уништава. Са његовим благословом и пристанком унето је у званични коминике о тројној конференцији да се мали народи морају одрећи претензија на све оно што је било обележје њиховог суверенитета и независности.

За однос бољшевизма према малим народима судбина балтичких држава није само обележје и израз ове политике, него и опомена. Из тешке судбине коју им је бољшевизам припремао најбоље се види шта би било са осталим малим народима ако би бољшевизам био у могућности да остварује оно што намерава и што носи у себи. Победа бољшевизма значила би крај малих народа.

ПАЦИФИКАЦИЈА БАЛКАНА

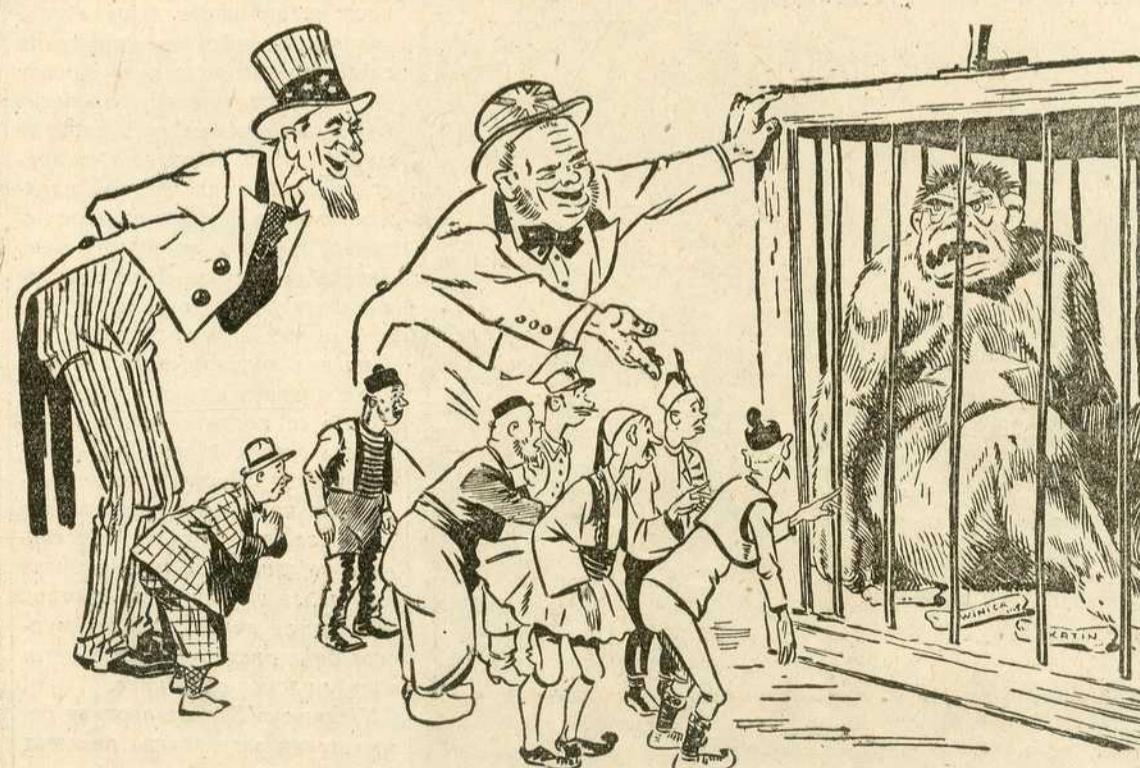
за њихов будући мирни развој, како појединачни, тако и заједнички.

Да би се то постигло мора се пре свега поћи од начела: Балкан балканским народима, чиме се једино може обезбедити њихов заједнички животни простор, као и спречити мешање ванбалканских сила у чисто балканске односе.

У свету постоји уверење да су међубалкански односи веома сложени и скоро нерешиви. Ништа погрешније од тога! Доказ за ово наше тврђење лежи пре свега у чињеници да су у данашњој науци скоро до детаља проучене етнографске и демографске прилике на Балкану. У тим објективно проученим чињеницама лежи могућност и јемство за објективно решење међубалканских спорова.

Отуда треба поздравити наговештenu иницијативу Берлина да намерава приступити трајној пацификацији Балкана на бази објективног решавања постојећих балканских спорова. Немачка, која је директно везана за Балкан, има највише интереса, а и могућности, за решење балканског питања.

Ако у томе успе, она ће задовољити поменуту жељу балканских народа за трајним миром, стећи услед тога њихову вечиту захвалност и једаред за свагда искључити вршење ванбалканских сила у међубалканске односе. Што је најважније, овако трајно пацифицирани Балкан можиће да послужи као узор за решење општег европског проблема, које треба да донесе јединство нашег многонапаћеног и угроженог европског континента,

— Будете ли добра и послушна деца, поклоните вам чика овог малог мајмуна.

Догађаји на ратиштима

СВЕ ПО СТАРОМ

О догађајима протекле недеље може се рећи: све по старом.

На мору, као и раније, немачке подморнице и авиони потапају огроман број бродова. Рекапитулација тих потапања у току октобра даје једну веома импозантну слику значајних немачких успеха. Према тој рекапитулацији Немци су у октобру потопили 1 крстарицу, а оштетили 5. Кад се из строја непријатељске морнарице избаци 6 крстарица, то је несумњива победа. Нарочито је та победа значајна, кад је постигнута са најмањим губицима, и то са губицима у мањим ратним бродовима, као што су подморнице. Да су немачки губици у подморницима веома ограничени, видимо по томе што чак и британскоамеричка пропаганда не може да се похваљи неким успесима морнарице и авијације против немачких подморница.

Осим 6 крстарица избачено је из строја британскоамеричке морнарице и 18 разараца. Од тога је 11 потопљено, а 7 оштећено тако да се може рачунати са потапањем извесног броја ових оштећених јединица. Потопљено је још и 6 мањих ратних бродова различних врста, а већи број та квих бродова је оштећен и по свој прилици потонуо услед оштећења.

Дакле, ратна морнарица коалиције доживела је у октобру прилично тешке губитке. И трговачка морнарица је такође имала осетних губитака. Потопљено је 52 непријатељска пароброда, оштећено је и вероватно потопљено даљих 18. Осим тога, оштећено је 27 парсброда. Укупно је избачено из непријатељског саобраћаја 97 парсброда, што преставља преко 570.000 брт.

„Све по старом“ — може се рећи и о операцијама на италијанском ратишту. Овде видимо нешто веома интересантно, а на слушајемо нешто што је још интересантније од онога што видимо.

Видимо да темпо британскоамеричког напредовања ослајеисти као што је био на Сицилији, а пре тога у Тунису. Километар на дан, то је брзина британскоамеричке инвазије. Групе генерала Александера испољавају постуно очигледну неспособност за вођење смелих и одлучних борби, за вођење успешних борби. Сами непријатељски извештачи из Александровог штаба са чућењем говоре о случају једне немачке дивизије која је била читавих пола дана позади битке, када је већа ватра многобрдне америчке артиљерије, а после тога је одбрањила свој положај на који су јуришале осам дивизија јенкија. Надмоћност у квалитету немачких трупа дозвољава маршалу Кеселрингу да спроводи све ове операције одузвољачења са веома малим бројем ангажованих пукова, а са великим добити у времену.

Све то видимо, а наслућујемо ово: Британци неће да напредују, већ гледају шта раде Американци, а Американци прилагођавају темпо свим акцијама према Британцима. Дакле, свака од тих коалиционих група дивизија је чеповерљива према партнери, и з то цела та британскоамеричка коалиција није ништа друго до комбинација две узгајане тактичке подвале — британске и америчке.

Док је трајала конференција у Москви, британскоамериканци су се трудили да прикажу своје војне напоре у Италији, и зато су давали извештаје о томе, како једног дана освојена нека хумка, а другог дана обрзован мостобран на некој реци која се, узгрел буди речено, не може пронаћи ни на детаљној мапи. Таква куриозна саопштења нису имала никаквог ефекта код большевика, који су стварно улагали много више труда да приреде за

време трајања московске конференције неку већу стратешку отпору.

Додуше, они су морали да обуставе своје нападе између Иљменског језера и Ленинграда. Одавно се ништа не чује о области Великије Луки. Код Смоленска нема више офанзиве, већ се само с времена на време дешавају масовни напади који не постизавају успех и поред тога што су, на пример, једног дана Совјети на ширини од 6 километара порећали 9 нападних дивизија. Дакле, све по старом.

Престала је совјетска офанзива код града Кричева, код Гремља иницијатива је у рукама Немаца. Код ушћа Припјета Немци су повратили терен где су раније били продрли Совјети. Кол Кијева большевичка офанзива је застала, код Кременчука большевици нису имали у последње време ни најмањег успеха.

Дакле, од свеколиког совјетског фронта само два сектора су још у сталној активности. То је окупање Дњепра и зона између Дњепра и Азовског мора. У тој окупији большевици су нападали само југозападно од Дњепропетровска, док су Немци извршили један веома успешни противнапад северојада града Кривој Рог. У петодневној борби уништено је два совјетска моторизована корпуса и више большевичких стрељачких дивизија, углавном гардских. Овом приликом је уништено или заплењено на стотине тенкова и топова, а приведено је неколико хиљада заробљеника.

У области Ногајске степе большевици су после вишедневних борби продрли са неколико посредних јединица, и онта су настале интересантне борбе између немачких брзих јединица и совјетских. Ова епизода чини саставни део огромне битке која већ траје тек месец, а која

се у току протекле недеље водила тако да се о њој може рећи: „Све по старом“. По старом басеју Совјети у борби десетине хиљада људи и губе за један или два дана борбе по 50% ефектива тих јуришних трупа.

Али жртвовање толиког људства не доводи до стратешког резултата, не доводи до таквог успеха који би могао да праће посветско расипање борбених снага. Дакле, све по старом.

„Све по старом“ је и у питању „другог фронта“. Московска конференција, коју су большевици схватали као конференцију о другом фронту, није, изгледа, донела неке промене стратешких наимера Британскоамериканаца. Додуше, у резолуцији конференције у троје има неколико изгледних речи о потреби убрзања рата. Али нема ништа конкретног о томе да је постигнута сагласност у стратешким плановима. Говори се само о војној сарадњи, али војна сарадња постоји већ годинама и никако не може да буде нешто што би личило на заједничку стратешку акцију.

Британска штампа и даље пише о другом фронту у таквом духу као што је писала и раније. Поншто је Черчил слагао када је прорицаша да ће инвазија бити остварена пре него што почне да пада јесење лишће, британски војни стручњаци наговештавали су инвазију у самом почетку 1944. године. Сада нема више говора о почетку године, као року инвазије, већ се каже да ће инвазија бити у рано пролеће. Одмах иза тог наговештавања стручњаци дојају: „Али пре ће бити у почетку идућег лета“. Дакле, „све по старом“. Британскоамериканци и даље одузвољавају своје акције, јер нису сигурни у своју борбену снагу. Према томе, не може се

очекивати убрзање рата, као што захтева Москва.

Московски стратези пишу да је одузвољавање рата у интересу Немачке и Јапана. Британскоамеричка тромост, према томе, само повећава шансу Тројног пакта за победу.

М. Војновић

Московска конференција - једињена Европа

(Наставак са 4-те стране)

за поделу материјалних добара света на равне части, за све друштвене класе. Вечне светске пјавице и крвопије желе, да малопусте своје жртве да се одморе и уљушкавају их лажним надама у бољи живот. И још има будала на свету, који верују у добронамерност енглеских државника!

У овој белосветској завери против старог континента, најодвратнију улогу игра Америка, земља трустова, картеља, мозгова и гангстера. Истресци европских народа дегенерирали су се дотле, да подижу своје крваве пешице натопљене радничком крвљу на дивљим преријама новог континента, по подземним рудницима и димљивим фабрикама, на стару постојбину, јер они више нису ни Американци ни Европљани, него Јенки! Рузвелтова Америка понизила се до најнижег срама, јер је отиша на ноге црвеном диктатору Стаљину, да проси милост за продужење своје неморалне капиталистичке владавине над америчким робом — радником. Што ће тај срамни подвиг коштати човечанство милионских жртава, што ће у даном тренутку пешица московског цетата срушити и његов паучинasti престо и претворити капиталистичку владавину у нишавило, то га не по треса, јер га Фарисеји уче: после нас, потоп!

То је лице ове светске завере противу данашње Европе. Хвала Богу, те има и своје наличје, јер би иначе наступио сумрак Европе, а затим и смак света. Просвећено радништво угроженог старијог континента, осетило је опасност механизације душе и тела европског човека и удруженим снагама у фабрици и на фронту даје изванредан отпор большевици коју куги и њеним преносиоцима из Енглеске и Америке. Под вођством најјаче сile Европе, удруженi народи масовно прилазе немачкој војсци и појачавају њене редове у одбрани старије културе и цивилизације, очекујући дан победе светlosti над мраком, разума над лудилом, вере над безверјем, права над злочином.

Бије се последња битка, московска завера је знак за европску узбуну, дужност је свих европских народа без изузетака, да ставе све своје расположиве снаге у заједнички фронт одbrane Европе, за победу крста противу некрста, за победу свесног људског бића противу ропског аутомата, људског роботника.

Уједињена Европа противу белосветских завереника резултат је московске конференције.

Упуства за случај напада из ваздуха

РЕД И САМОПОЖРТВОВАНОСТ

Две ствари су неопходне да би се по могућности умањиле последице напада из ваздуха. Да би становништво имало што мање губитака, а варош што имање штете. То су: прво, РЕД И ПРИСЕБНОСТ У ПОНАШАЊУ СВИХ ГРАЂАНА, И ДРУГО, ПОЖРТВОВАНОСТ И ЕНЕРГИЈА СВИХ КОЈИ ПО ЗВАНИЧНОЈ ДУЖНОСТИ ИЛИ ПО ДУЖНОСТИ ПЛЕМЕНИТЕ ДУШЕ СПАСАВАЈУ ЖИВОТ И ИМОВИНУ БЛИЖЊЕГА.

„Опасност од напада из ваздуха објављује се непрестаним звуком сирена са неколико прекида. Престанак опасности такође објављују сирене. Као што је познато, сигнал престанка опасности је испрекидани звук сирене.

Ноћу, одмах после сигнала опасности укида се електрично осветљење. У том случају сви становни и локали морају бити потпуно замрачени. Сва возила морају имати на фаровима осветљењу навучене назнаке од чепрозирног материјала.

Чим је дат знак за опасност, сви грађани морају да се најхитније уклоне са улица. Хаузмајсторима је наређено да затворе капије, али да буду поред капије са кључем, како би пустили унутра људе који треба да се уклоне са улица. На улицама не сме остати ниједно грађанско лице, без обзира на функције, јер се излаже опасности да буде стрељан на лицу места. На њима могу да остану само чланови окупаторске војне силе, у информисани органи полиције — Српске државне страже и помоћне екипе у униформама Српске државне страже.

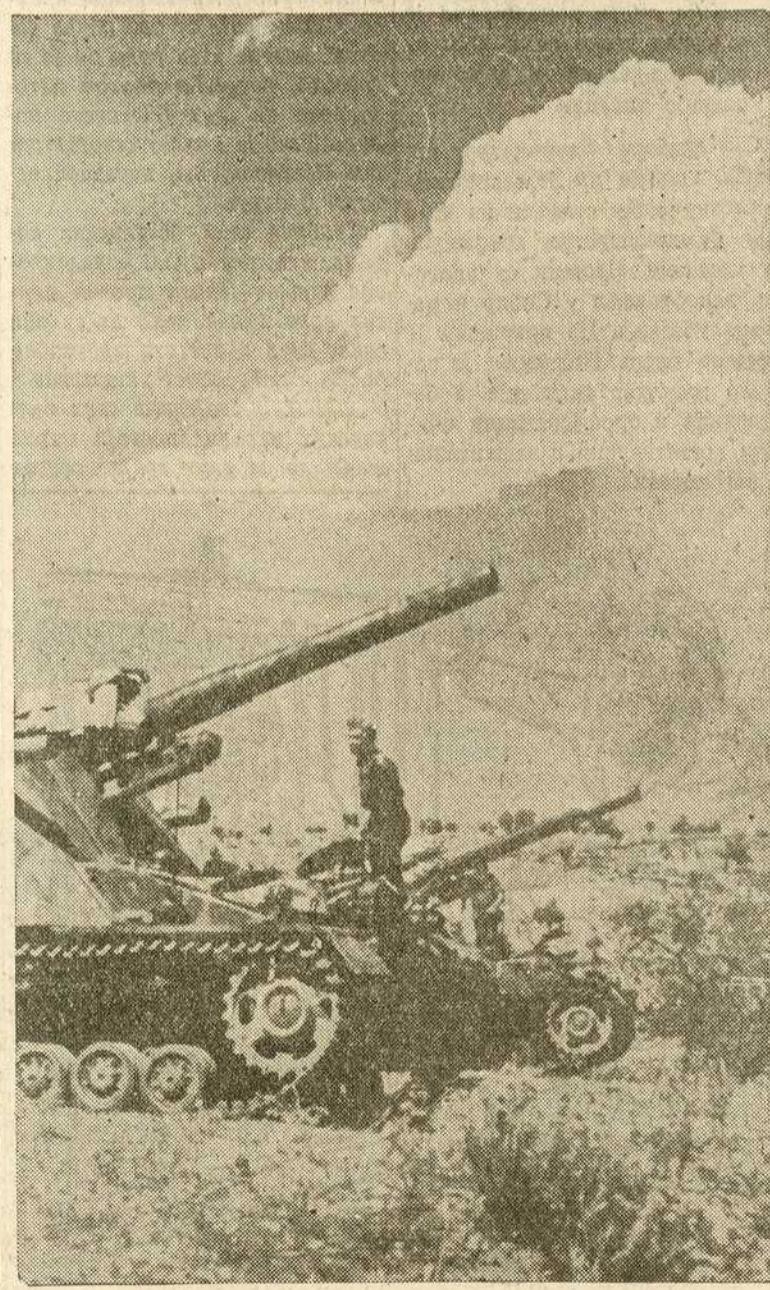
Ноћу важе иста наређења. Дозвола за ноћно кретање не даје човеку право да остане на улици. Јавна саобраћајна средства треба да се склоне у депое или да остану на појединим станицама.

У свима зградама кућевласници (односно управитељи и мања) имају да припреме све шта треба да послужи пасивну одбрану. На сваком тавану треба ставити потребну количину земље или песка са једном или две лопате. Сви грађани морају у својим кућама организовати пасивну одбрану.

Грађани су дужни за време трајања опасности да не ометају у раду својим присуством односно радозналочију она лица која обављају ову или ону функцију на јавном месту.

Ко буде ухваћен у крађи или покушају крађу за време трајања опасности од напада из ваздуха биће изведен пред преки суд, који изриче само смртне казне. Лица која за време опасности од напада из ваздуха или после ње буду проносила алармантне и узнемирајуће гласове, имају бити изведен пред преки суд као кривци за тешко угрожавање јавне безбедности."

Б. Н.

Немачки тенкови увек у дејству

Без илузија...

Добровољци немају илустрија о времену у коме живе, ни о људима који су одличење паклене злобе дана, ситних жеља, сујета и невиђешког повијања пред ветровима који дувају час овако, час онако. Са сржи проблема који су зеница оного што овако стихиски потреса свет, добровољци су се суочили још пре, него што су примили свој тешки подвиг несебичног и драгозвољног служења. Идеја која их води, дух који их покреће и велика мисао отаџбине за коју живе уз дивни и витешки презир смрти, — све је то у њима живело и пре него што су узели пушку да се и са њом ставе на браник народа и земље, која је упропашћена лудошћу и безумљем.

Отида континуитет у њи-
ховом ставу. Они су увек и-
сти, непроменљиви, постоја-
ни као стена и увек готови
да згроме све упропастите-
ље ових трагичних остатака
некад велике и славне отац-
бине. Буре времена, промен-
љивост судбина, ова или о-
на преоријентација, — све
то не утиче на њих. Они су
на овоме месту НЕ ЗБОГ
СЕБЕ, НИ ЗА СЕБЕ, НЕГО
ЗБОГ НАРОДА, ЗБОГ СР-
БИЈЕ, ЗБОГ ТОГА ДА ЈОЈ
ОСИГУРАЈУ БОЉЕ И СРЕ-
ТНИЈЕ ДАНЕ. Ништа уско-
лично, себично, оно што за-
робљава срце сујетом и по-
жудом и што помрачава очи
разума не живи у њима. Они
су свесно жртвовали себе и
све лично у себи Србији и

њеним потребама.
У овом моменту је извор њихове постојаности. Они су срцем везани за Србију. Разум им оправдава и потврђује оно за чим их воде мисли срца. Добровољци јасно, без икаквих илузија и обмана, виде СТИХИЈУ ЗЛА како узраста и како се уткива у срца, мисли и свести оних који собом мере све и према својим личним интересима одређују свој пут и ствар.

У временима драматичним када се тражи срчаност и јунаштво, у моментима када се из себе, по неотклоњивом закону изживљености, распада једна дотрајала епоха и рађа нова, добровољци претстављају НОВЕ ЉУДЕ, који израстају из снажних народних основа и својом личном жртвом, оном најбољом, још никада у свој пуноћи непројављеном, осигуравају место у новом, свету који се већ уобличава у огњу борби које се данас воде.

Добровољци су стожер националног отпора против свих оних слуга зла које код нас поново подижу уши. Они су бич и мач за партизане, али не само за оне по шумама, банлите и крволовима.

ке, него и за оне који у свили и обиљу, као да се ништа није десило са овом земљом растачу духовне основе народа и својим животом, обешћу и злобом одгајају подмладак шумским партизанима. Јер поред ћартизана у шуми постоје партизани и по градовима. Нимало безопаснији за опстанак нације од оних који колу српске домаћине и пале српске домове по селима. Једно их осећање пружима и једна мисао веже. Једнака им и плата мора бити

Лобновољци слушају глас генерала Недића и као што су први пут, септембра месеца 1941 године, пошли у тешку и неравну борбу на његов позив, тако су и данас готови да ту борбу не само наставе, него и коренито доврше. Зато је у срцима добровољца његов позив од прошле недеље изазвао дубок одјек. Ни пред каквим опасностима добровољци неће уступити.

ОСТВАРЕЊЕ МОРАЛНОГ
И ДУХОВНОГ ЈЕДИНСТВА
СРПСКОГ НАРОДА, СВИХ
КОНСТРУКТИВНИХ И НА-
ЦИОНАЛНИХ СНАГА У
ЊЕМУ, ОДАВНО ЈЕ ЊИ-
ХОВА НАЈДУБЉА ЖЕЉА.
ДА СЕ ТО ПОСТИГНЕ С
НЕПОШТЕДНО ДАЈУ СЕ-
БЕ.

Они умиру да би се Србија обновила и живела. Умиру без горчине и страха, свесни да стихија зла не може бити уништена без скупих и драгоценних жртава.

Добровољци живе без илузија, али и без страха. Гледају стварности у очи и знају да ће они ну савладати свакоје чин.

Ранко Бановић

Садања улога наше омладине историском нужношћу је везана за њена будућа настојања која мора принети својој смени, стално управљајући све своје снаге и погледе највишим народним и људским светињама.

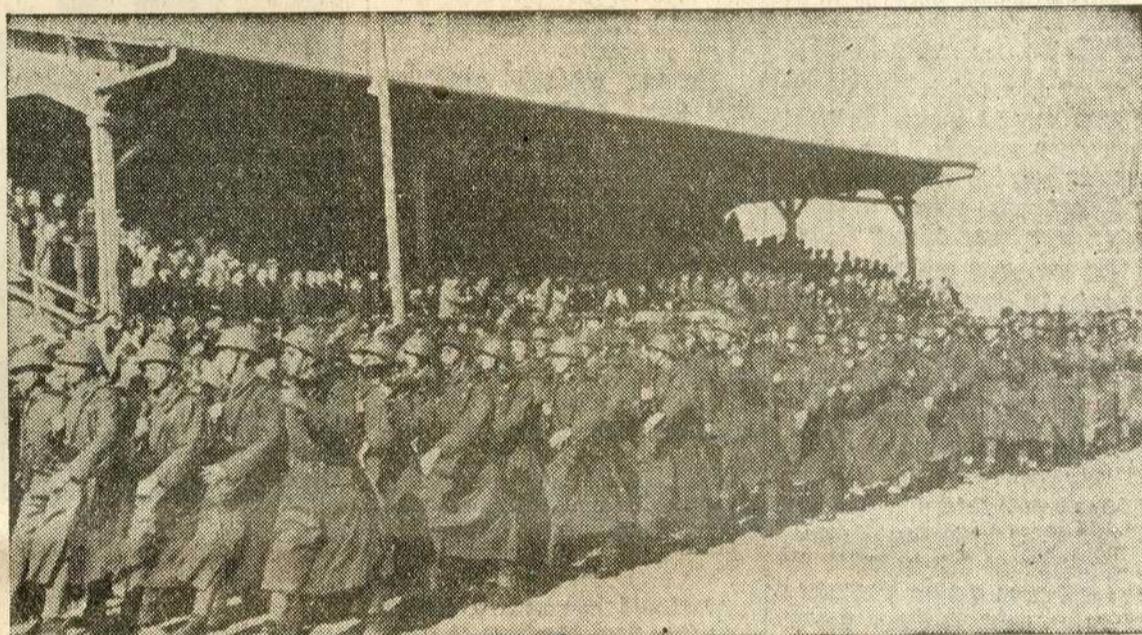
Као прво, омладина мора свом снагом да улети у ток садањих страшних догађаја, да се бори за непосредне народне интересе, а с друге стране да се спрема за будуће своје задатке који се по природи ствари стално надовезују и временом увећавају. Наша омладина нашла се пред великим захтевима судбине. Можда се њен положај не би могао назвати најтежим и најздржљивим у нашој историји, да није теке унутарње коби која

Пре свега омладина мора свој поглед да обрати на себе, на свој животни скlop, да своју прву пажњу и бригу посвети унутарњој изградњи свога бића. Јер хармонију у растројени живот друштва и народа може да унесе само онај који ју је у себи самом остварио. Отуда нужда да омладина жртвује свој комодитет, своју лакомисленост, своју поводљивост за лаким и безбрежним животом; она мора отстранити из својих односа нетрпељивост и искључивост примитивне природе, а да унесе помирљивост, трпљивост, примамљивост туђих разлога и изнад свега неиспрпност добре воље — да од буре у својој души створи благотворни мир. На место раска-

ио својим узвишеним схватањима.

Омладина, односно њени припадници, не сме никада своју моћ и величину изграђивати ка спонижавању и невољама других, већ на њиховом уздизању на висину, јер се тек у таком поређењу види и њена права величина. Она се мора научити да цени унутарњу, а не спољну вредност човека. Примања људи са површине, по њиховој спољашњости, јесте једна од тешких болести нашега времена из које многе несреће происходе.

У недостатку живих примера и ауторитета код њених старијих савременика и сународника, омладина мора да узме за пример великане из наше славне прош-.

Други добровољачки батаљон про лази поред почасне трибине на омладинској свечаности у Крагујевцу (Фото: Арх. В. от. С.Д.К.)

(Фото: Арх. В. от. СДК.)

је већ дуго прати и саплиће заједно са њеним народом.

Да би српска омладина решила задатке који јој се постављају изван ње она мора да пре тога реши задатке који се постављају унутар ње, јер „ко што нема или не зна, не може другом дати или пренети“. Решења задатка и постигнућа циља нема без проналажења пута и потреб-

лажности и распиности, духовне и физичке, што је још особина омладинског живота треба да њоме завлада права и дубока скромност, једнакост, осећај чести и младалачког достојанства; прел собом омладина треба да има идеал душевне лепоте и моралне чистоте. Млади Срби мора да буду људи високих и лубских схватања живота и људског понашања и да живе достојно.

лости, која је дала много светитеља и јунака. Тамо на бистрим изворима треба тражити душевне окрепе и животне снаге за своје садање и будуће задатке. У мудрости својих предака српска омладина наћи ће и потребне идеолошке основе свога стремљења. Ту се налазе и мерила којима све појаве и вредности туђег духа треба да мере и важу, па да их тек тада омладина наша прима и разгрстава.

На основама дубоке и бистре духовности и моралности треба да се уздиже моћна зграда младачког умног развоја, борба за шире видике сазнања. Из узвишене осећајности, добре воље и љубави треба да процесте неисцрпна радљивост на обнови свога народа, његових светиња и добра. Омладина мора да види свој спас у раду, спремању и стицању корисног знања, које мора да пренесе на свој народ. Стварањем култа рада мора се започети грозничаво и неуморно истраживање, развијање и умножавање омладинских дарова и склоности, које су у нашем народу остале дубоко закопане и трунуле. Све способности и могућности свога духа и тела српска омладина мора до крајности да развије и стави у службу свога народа, његових идеала, као накнаду за оне наде и величине које овај немилосрдни рат тако

Са омладинске смотре у Крагујевцу

(Фото: Арх. В. от СПК)

МЕЂУ СЕЉАЦИМА

Како српски сељак размишља и гледа на данашње ствари — Српски сељак-домаћин у много чему може да буде пример школованим људима.

Дина мора да буде опрезна и поступна јер прерано сазревање и натрлано помућено знање може да је затрпа и окржљави. Преурађеност, непоступност, неутемљеност, непотпуност у изградњи омладинског лика јесте гробље дара и даровитих кула је комизам нарочито многе одвео и покопао. Према томе свако стицање нових знања и мисли има у толико значења и вредности у колико употребује и уобличава омладинску моралну личност. С тим у вези је неопходност да омладина посвети много пажње развоју, утврђивању свога укуса и свога интереса, да открије и ужива у правим и истинским вредностима божанским и људским.

Ако српска омладина препороди свој живот тада ће попустити окlop судбоносних и страших прилика у које је окован српски народ. У том случају би садањим борцима за српски живот било лакше да издрже у свјесији борби и залагању које иницијатива само војничко, ма да је то одлучно, већ и културно-просветно, чак и политичко у највишем значењу тог појма. Непосредни задаци садање српске омладине ојартани у главном у два права: српског омладинског покрета су: добровољачки покрет и Национална служба за обнову Србије.

Кад старији и позвани изневерени ојада, уз скрупу цену, појављују се на позорници народног живота млади и незнани да својим жртвама и животима савладају ток пропадања и уништавања свога народа и да га преобрну ка успону. Под том светлошћу треба посматрати те две омладинске снаге савремене Србије.

* * *

Агитација шумских о скрому свршетку рата изгубила је сваки основ међу сељацима. Преко целих лета, одмах после прошле зими, одметници су стално говорили сељацима како ће се рат свршити за најкраће време. Давали су и рокове: до Ђурђевдана, до Видовдана, до Велике Госпојине, до краја септембра, итд. итд. Све се то показало као обична лажа... „Било нас је, кажу сад сељаци, који смо им у то и поверили. Ко не жели да се рат што пре сврши? Ми то сви желимо, а то и „шумци“ знају па нам о том увек говоре, па и помоћу тога учењу...“ Сад сељаци виде да су их и у овом погледу вукли за нос, и ништа им више не верују. Кад би још чаршија, позадина, у овом погледу била разумна и мирна, кад се стране не би долазили још увек гласови о скрому и брзом свршетку рата, село би с те стране било сасвим спокојно. Сељак добро зна да од њега ни од целога српскога народа не зависи ни за длаку кад ће се овај рат свршити, као што добро зна и то да српски народ не може ни за длаку утицати на сам исход овога рата. И за то је данас сељак целим својим бићем за мир и ред и има најпуније расположење да главно поприште у несрћеној борби народа. Одлучна битка међу народима бије се на пољу васпитања и изградње нових покољења. Стога само кроз нова и боља покољења можемо у нашем народу створити боље друштво и бољег човека: нови и бољи порепи долазе кроз нове и боље људе.

Данас смо, ми Срби, пред поновним испитом наше расне снаге. Само ова борба не смее и не може да се води оружјем и крвју којих нам је мало преостало већ снагом духа и свести у чему

зумевање и одобравање за политику коју води генерал Недић, а коју бране српски добровољци.

* * *

„Шумци“ су по селима, где су год долазили, водили највећу агитацију против добровољца. Шта све они о нама нису говорили? Претстављали су нас као странце, као обичне пустахије, као крволовке, као гладије курјаке који плачкају и буџају све на што нађу. Стога она села, где

ви наши и добри људи, да ви нама никаква зла не желите и не радите, ми видимо да ви идеје правим путем, баш онако како је народу данас једино добро и могуће. Али, шта да радимо?

Кад ви одете из нашег села или краја, онда се одмах појаве шумски „кокошари“ и „габаничари“ и траже и кажњавају на разне начине — често и убиством — сваког оног за кога су сазнали да је с вами дошао у везу и лепу реч с вами поразговара...

И сви од реда сељаци изјављу-

дужност, они слушају, они обраћају своја поља, они дају од себе све што треба даги, они су за потпун ред и мир, па зашто не би то исто и господе радила, у толико пре што они примају и плате и награде за своје положаје и за свој тобожњи рад. Од многог сељака домаћина могу се често чути и овакве примедбе: »Ни шумски не би могли да буду оно што су били и што су, њихови би зулуми били кудикамо

Нови добровољци у IV батаљону

(Фото: Арх. В. от. С.Д.К.)

раније нису били добровољци, с

ју жељу, и то у сваком месту где смо досад били, да останемо стално с њима и поред њих и кажу нам да би тако најсрећнији били. У том случају шумски се више не би смели појавити у њи-

мањи да их својим нерадом, својим непоштењем, својим двоструким ставом не помажу разноразна господи из наших градова и из Београда...“

* *

Бивши политичари и бивше партије као да су изгубили сваки ослонац и поверење међу сељацима. О њима се данас по селима мало шта чује и мисли. Још да није старих партијских ђилкоша и кортеша, разних „главешина“ које су живеле од стараг партијско-политичког живота, нико о оном старом не би више ни мислио. Сељаку је јасно да се старо, што се овог тиче, никад више не може вратити, да је старим политичким делијама и партијама одзвонило, да ми данас преживљавјемо дубоке промене целокупног живота. Сељак у вези с тиме каже још и то:

„Да се више неће вратити стари партијаши, види се и по томе што су и сами дигли руке од нас. И они што су остали овде у земљи и они што су нас оставили па побегли у страни свет, више нам се не обраћају. Најбољи је доказ да више за њих хлеба неће бити, а зна се да су они радије увек нама долазили само онда кад су могли да очекују да ће преко нас доћи до своје слати и власти...“

П. Марковић,
добровољац

Добровољци,

Верујте заносу расплателе младости и никад не посумњавајте у себе.

Верујте у вашу огњену снагу.

Не дајте да отров сумње нагризе чисту и гранитну веру срца вашег.

Лепотом и светлошћу борбене и градилачке младости осветљавајте данашњицу и указујте на нови пут учмалим и заспалим савестима, вашим још несвесним или посруним друговима, и онима који ће иза вас доћи.

Јер ви сте, добровољци, кристални чист израз народне патничке душе, која се мучи да пронађе прави пут народног живота и да каже нову реч.

лазе с нама у везу и причају нам отворено о свему, па и о том како су им и шта су им шумски о нама говорили. Да би и ово спречили и онемогућили, шумски бандити прете у главу сваком оном сеоском домаћину који дође у везу са добровољцима и многи сељак нам је говорио овако: „Ми видимо да сте

ховој средини, па би они на миру могли да врше своје послове и да одговарају свима својим дужностима и обавезама којих су они далеко свеснији него многи грађани.

* *

О чаршији и многом грађанину сељак има врло рђаво мишљење. Сељаци нарочито замерaju много оним грађанима који су у макаквој државној или општинској служби па од тог имају и плате и сва друга преимућства и заштиту па не врше савесно и поштено свој посао. Ти би људи, каже сељак, у првом реду требали да помажу својим и пре дано генерала Недића и да сви ма осталима буду пример какав треба бити. Сељаци врше своју

српска омладина мора да одигра отрудну и судбински важну улогу.

У закључку треба подвучи трострукост истовременог задатка српске омладине.

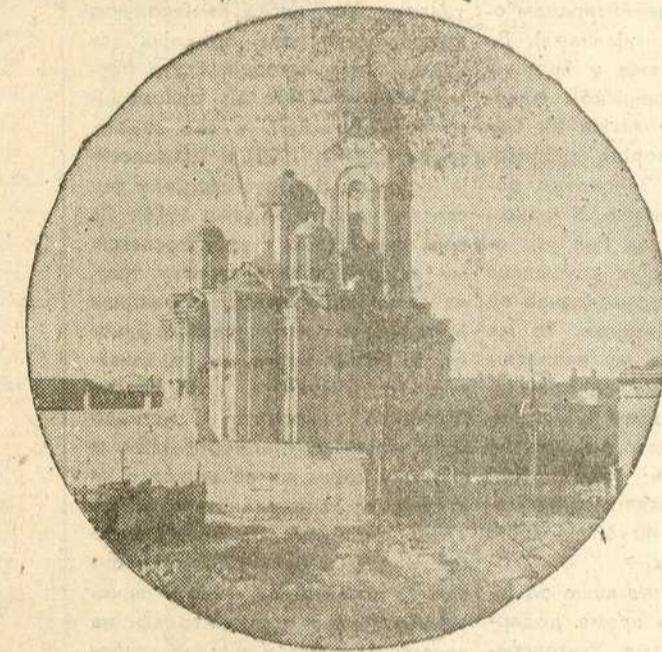
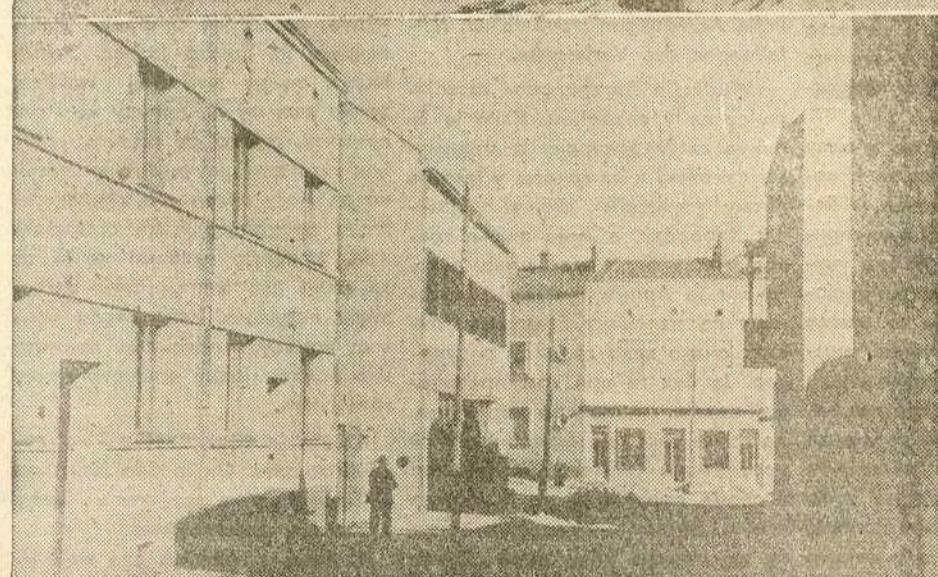
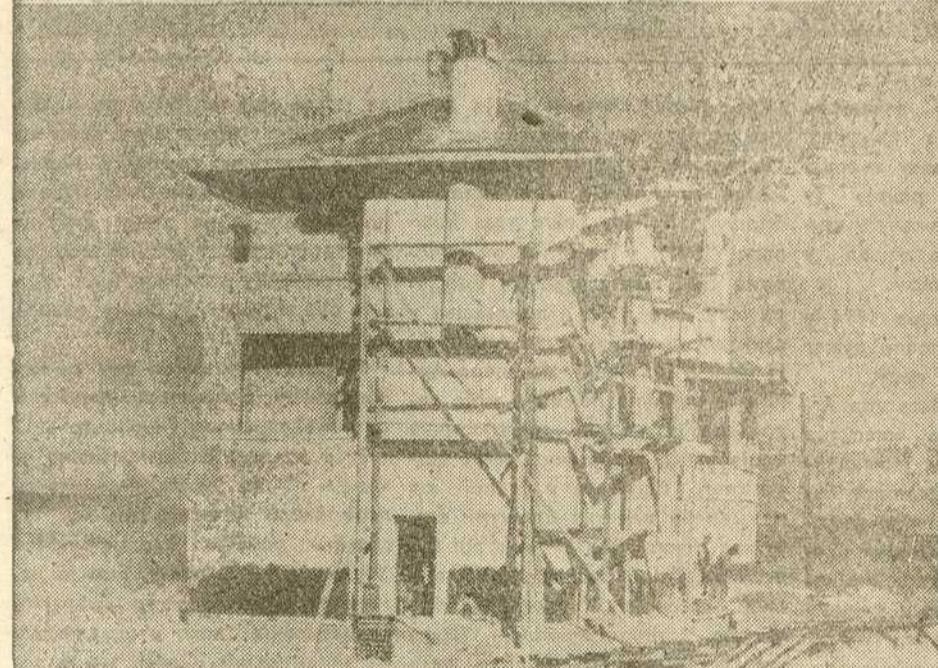
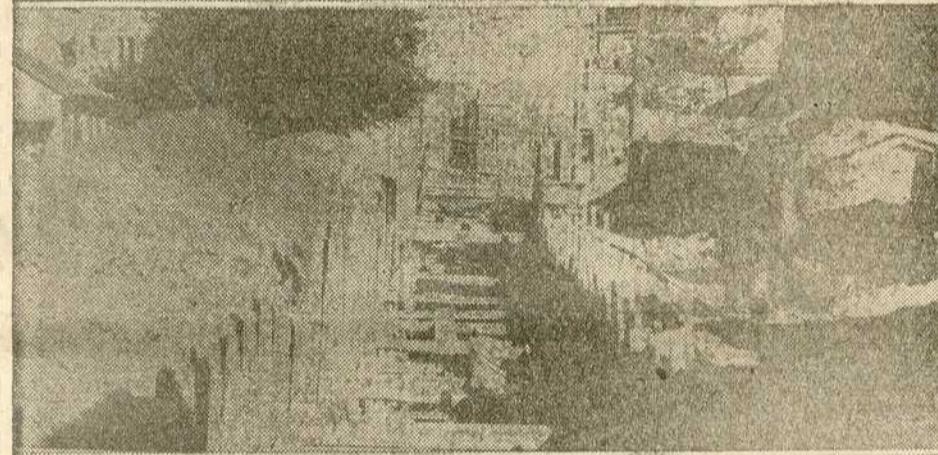
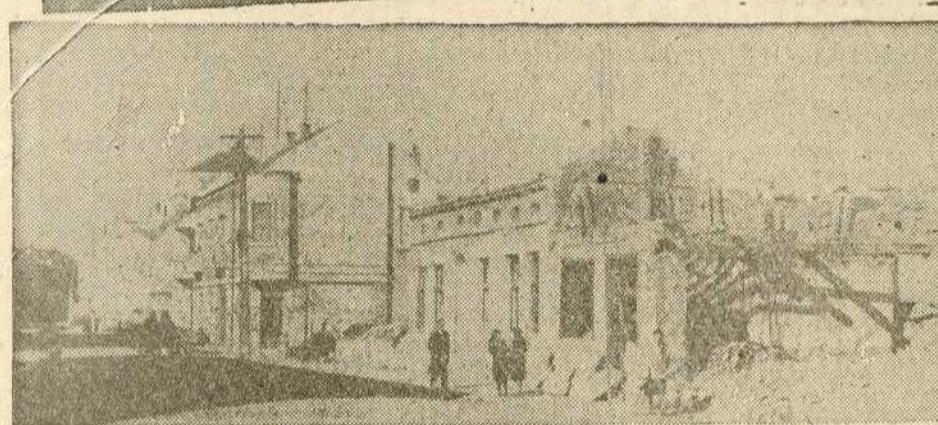
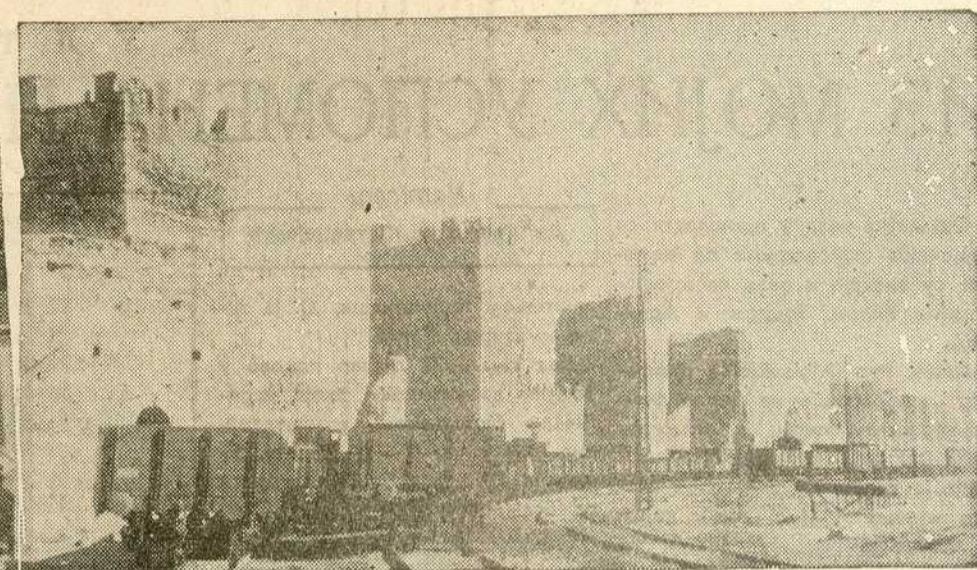
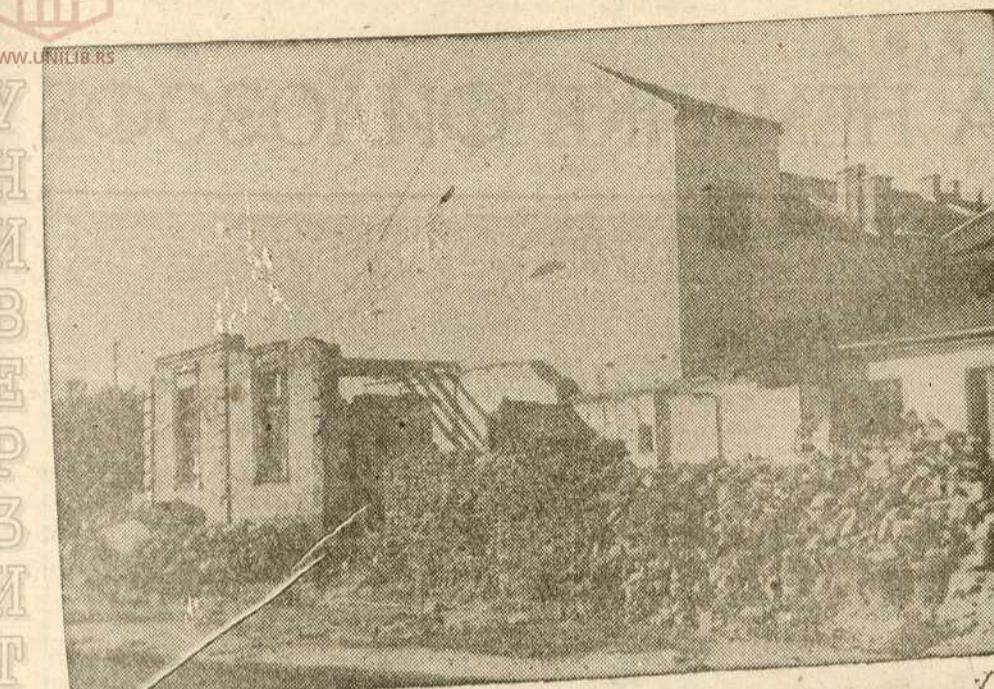
Прво, изградња свога младачког духовног и физичког лика и животног стила.

Друго, у садањим тешким при-

ликама по васцели српски род — да му буде савест, заштита, охрабрење и неугасна нада.

Треће, да већ сада у пуном напону свога бића, започне изградњу једне високе самосвоје етике и културе, да се тиме историјско послање њеног народа до краја испуни.

М. Ч. Вучковић

СМЕДЕРЕВО - СИМБОЛ СРПСНЕ ОБНОВЕ

Обнова Србије пуном паром врши се на свима пољима духовне и материјалне делатности.

Напори на подизању настрадалог Смедерева, после најтежег удеса који га је погодио у току његове бурне и славне прошлости, претстављају ретко дело, прави један симбол изградилачке обнове српске земље.

Пре неколико векова, Деспотов град на обали Дунава херојски је блистао као последње упориште слободе Србинове.

Па су дошли црни дани и Смедерево јепало...

У садашњој трагедији Српства, као да је и сама воља Првићења одредила да баш Смедерево буде прво и најтеже погочено. Разбеснели елемент пре две године уништио је стотине и стотине живота, људи и жена, нevinе деце и нејаких стараца, поред огромне материјалне штете.

Тешка казна за наше грехе и отпадништво од Бога, Српства, чојства и јунаштва, као опомена целом српском народу, спустила се на Смедерево...

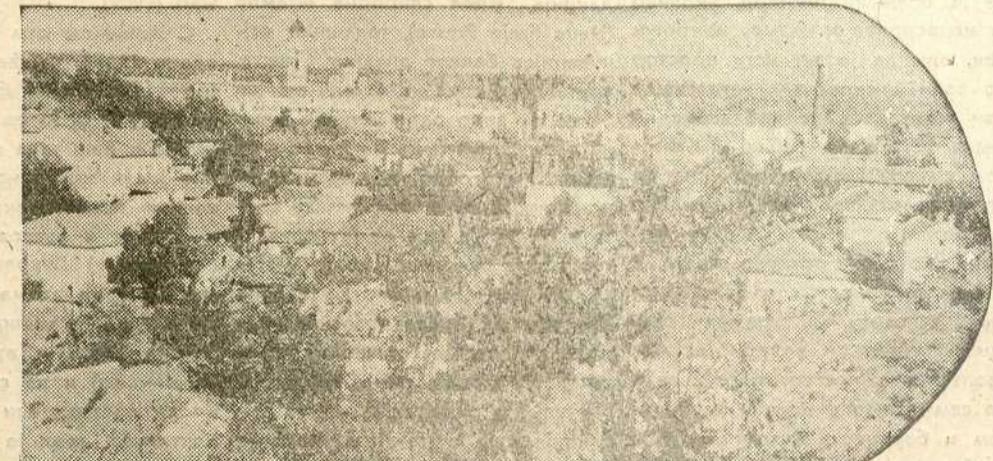
И од првих дана тешкога удеса, Смедерево је постало жижка градилаштва. Прегнуло је и старо и младо, и у једном невиђеном, а и за нормалне прилике потпуно необичном плану, обављају се обимни радови обнове, изградње Новог Смедерева.

На место језивих рушевина, дотрајалих зграда и тескобних улица, подижу се модерне грађевине, простране алеје, савремени квартови, пуни ваздуха, простора, ведрине.

Равно Смедерево опет почиње да блиста.

Запело је и старо и младо и из тог жртвовања већ у велико ниче Ново Смедерево, разгара се стара жижка, свест о проглаштству, свест о мисији, сећања на прошлост, наде на будућност.

Деспотов град на Дунаву, и данас је, више него икада, блистава кула српске обнове, српског духа.

КУЛТУРА

ИЗ МОЈИХ УСПОМЕНА НА НЕМАЧКЕ ФИЛОЗОФЕ

Написао:

Др Бранислав Петронијевић

Од мојих веза у прошлости са немачким филозофима од немалог су значаја и везе са професорима Рилом, Јодлом и Арнимом.

Алоис Рил (Alois Riehl), професор филозофије на берлинском универзитету, писац је опсежног дела *Der philosophische Kriticismus* (чије је треће издање у три свеске изашло 1924-26 год.), којим је стекао репутацију једног од типичних претставника Кантове филозофије у модернизираном облику (тзв. неокантијанизма). За време мого бављења у Берлину 1906 био је у берлинском филозофском часопису *Archiv für Geschichte der Philosophie* публикован мој чланак о Зенооновим доказима против кретања. У једном од својих предавања Рил је обратио пажњу својих слушалаца на тај чланак, што сам дознао од једне руске студенке. То ми је дало повода да му направим посету. Кад сам му се претставио додао сам, да му је моје име можда непознато, нашта ће Рил љубазно рећи: «*Aber, Herr Kollege, so viele scharfsinnige Untersuchungen und Ihr Name sollte mir unbekannt sein!*»

У посети сам остао више од једног сата и за то време додирнули смо разне теме. Разговарали смо поглавито о грчкој филозофији и о разним схватањима њених учења и њеног значаја од стране модерних мислилаца. Између осталих ја сам нарочито поменуо Наторпа (поред Рила такође типичног претставника неокантијанизма), који је Платонове идеје идентифицирао са Кантовим категоријама што је скроз погрешно. Са овим мојим мишљењем и Рил се потпуно сложио.

После ове посете одлазио сам с времена на време и на Рилова предавања, која су била узор јасности и прецизности (Рил је био један од најбољих предавача филозофије). Осим тога његова предавања одликова су се и извесном артистичком формом и изражавања, а и понеки од његових списка написан је необично јасним и импресивним стилом (ово важки нарочито за његов спис о Ничеу).

За време свога борављења у Берлину 1922 посетио сам поно-во Рила, који се већ давно био повукао са кatedре. Телесно оро-но био је духовно још увек свеж. Запитао ме је, да ли још увек заступам теорију дискретног простора. У вези са овим питањем Рил је поставио питање и о геометријској структури опаже-ног простора.

На ово питање одговорио сам, да је опажени простор, уколико га непосредно опажамо, континуиран, али да је тај исти простор по себи дискретан, нагласивши при томе да овде »по себи« не значи »ствар по себи« у Канто-вом смислу (која је одвојена од опажене појаве). На то је Рил приметио, да он ову разлику термина »по себи« потпуно схвата. У даљем разговору саопштио сам Рилу, да сам у међувремену, својим испитивањем лондонског Археоптерика, постао природњак и да сам дошао у Берлин да испитам и берлински егземпляр. Рил је био изненаден тим мојим са-

општењем приметивши, да ја ти-ме имитирам Канта.

Кад сам 1927 дошао поново у Берлин да довршим своје испитивање берлинског егземплада, Рил није више био у животу. Умро је 1924 у дубокој старости од осамдесет година.

Фридрих Јодл (Friedrich Jodl), професор филозофије на бечком универзитету, писац је неколиких филозофских дела, од којих су најзначајнија *Историја Етика* (Geschichte der Ethik als philosophischer Wissenschaft, у две свеске, треће издање 1920) и *Психологија* (Lehrbuch der Psychologie, у две свеске, четврто издање 1916). Са њим сам ступио у везу пославши му најпре своју докторску тезу, па затим прву свеску »Принципа Метафизике« и расправу о Зеноону. У писму којим ми се захвалио на пошиљци прве свеске Принципа нарочито је истицашо моју »feingeschliffene Dialektik«, а у писму којим ми се захвалио на студији о Зеноону назвао ме је »Zeno radivivus«. За време мого борављења у Бечу 1907 први пут сам га посетио. Затим сам га често посећивао и био позиван на вечеру од њега и његове господе (која ми је увела у неколико отмене бечке куће).

У дискусијама које смо поглавито водили о метафизичким и психолошким проблемима износио сам му тако оригинална решења тех проблема, да је интерес Јодлов за та решења био јако побуђен и он би саветовао, да их што пре публикујем.

Уверавао сам га, да ће сва та решења бити публикована у другој свесци Принципа Метафизике, на којој радим. Доцније он

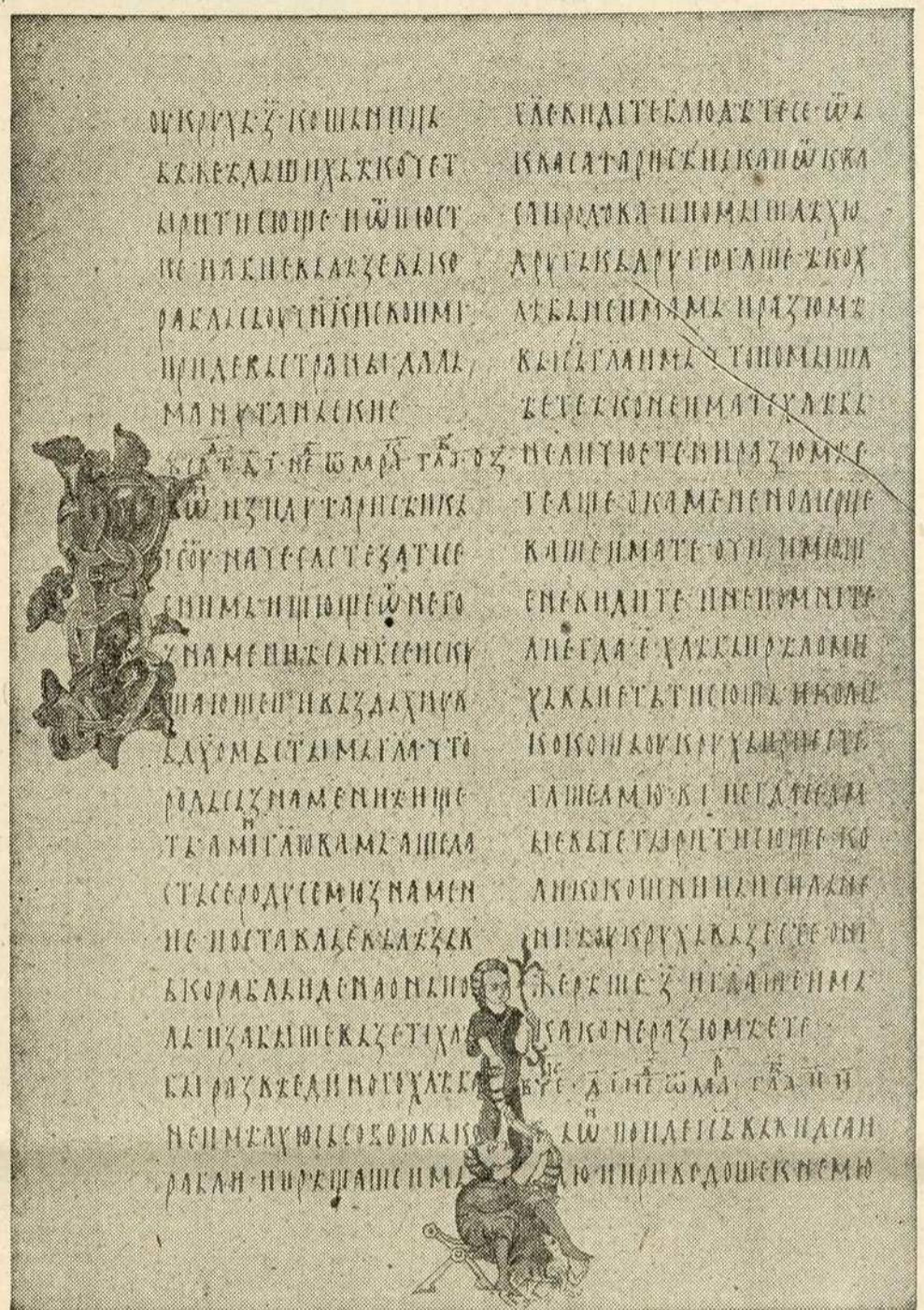
би ми, и усмено и писмено, упућивао питање о публикацији те свеске додајући, да ће моје метафизичко дело, ако се ограничи на прву свеску, остати и не потпуно и недовршено. На то питање ја бих му одговорао, да је рад на другој свесци и тежи компликованији него што сам мислио, али да се још увек надам да ћу успети. А када сам му 1912 послao наштампану другу свеску, из писма којим ми је захвалио на пријему видео сам колико је био изненаден, да је тешко преузете ипак било изведено.

За време тог мого четвромесечног борављења у Бечу студирао сам и Брентанов спис *Untersuchungen zur Sinnespsychologie*, који је баш тада био изашао. Кад сам Јодлу саопштио да се њиме бавим, рекао ми је, да му је редакција *Нове слободне штампе* (Neue Freie Presse), тадашњег најчувенијег бечког дневног листа, упутила тај спис на оцену, али да би га он врло радо уступио мени на оцену, пошто не би хтео да се замера многобројним брентановцима »које на сваком ћошку срећа у Бечу«. Ја сам одмах прихватио његов предлог, и он је у том смислу написао писмо редакцији. Кад сам му после извесног времена послao мој опширни реферат из Београда, он је тај реферат упутио редакцији, али га редакција није оштампала. Иако је доктрина је био позајмио би тај списао имао бити. Више

да грчки текст не може имати оно значење које он преподуцира у своме преводу и да је списао текста друкчији, додајући какав додатак. Још је био позајмио би тај списао имао бити. Више

И њиме завршујем ове моје упуте дешавало се да ми је даде спомене на њи.

Једна
страница
Миро-
слављевог
јеванђеља
(XII век)

ИЗ СЛАВНИХ ДАНА СРПСКЕ ЦРКВЕ

**Др НИКОДИМ МИЛАШ
МАГ МОДЕРНОГ ПРАВОСЛАВЉА**

Религијске једначине, у којима се снагом анализе мистична непозната своди на етичку поznату, у којима се емпирији вере дају друштвене сразмере, то су канони.

Са др Никодимом Милашем правна визија православља добила је европски замах, те није чудо што се и на српском, и на

ме што његова и богословска и историјска дела одишу и снагом најлепше традиције и снагом најлепше интуиције; ил што је и као теодокт и као теолог и као теофон бранио, крепио и узносио православље да му ни западно учение научну исправност није могло спорити; нити, пак, што је, иако волећи и негујући црквено вељелепије, у смрности ишао толико да је и митрополитски и патријаршијски трон другима препустио. Не! Јер све то једном преосвећеном, посвећеном и преосвећеном прелату спада не у врлине, већ у дужност, јер само сен великог духа, само сен великог карактера сразмера је то ликових да у њој, у сенци сени њеној, и мањи велики бивају.

Др Никодим Милаш значајан је, велики по томе, што је у својим свиленим скутима носио груби, ал искони, или животни императив српског јерарха.

У стара, мистична времена, ве-
ра је, кажу, као оно библијски
голуб, увек летела испред чове-
чанства; увек указивала пут чове-
чанству.

У нова, скептична времена, ве-
ра се, кажу, као оно болничка се-
стра, налази иза човечанства, теш-
ећи кљасте, нудећи болне.

Али, ако је, како то учени љу-
ди тврде прави смисао вере у
двојењу правог од лажних бого-
ва, ако је у односу на материју
Бог — творац, у односу на дух
Бог — љубав, у односу на жи-

Јер само неуморни прегалец не
ма кад да сумња нема кад да мре-
зи, свестан јер је да је он лично
— а не неко биће, а не нека суп-
станца — чин уједињујући у раз-
уму, чин уједињујући у љубави,
чин уједињујући у акцији.

Јер само неуморни прегалец у
стању је да својим стваралаш-
твом свест о људском опстоја-
нству разграна, прошири у савест
о људском достојанству, у толи-
ко више ако су прегаоци они про-
свећени, они посвећени, они пре-
освећени, а не ли тек они високо
пресвећени.

Императив српског јерарха, др
Никодим Милаш уздигао је до
радног идеализма, а с њим и ка-
нон не само о живој, већ о пред-
њачкој, већ о делатној цркви, о
кнезовима цркве испред, а не о
кнезовима цркве иза стада.

Епископ

Dr Никодим Милаш
[1845—1915]

Др Никодим Милаш родио се
1845, умро 1915; наставник, рек-
тор, епископ; члан разних акаде-
мија, носилац разних одликова-
ња; расни прелат, расни пастир,
расни прегалец; у тешким дани-
ма по себе, по паству, увек из-
над себе, увек испред пастве;
правник, каноник, историк, њего-
ве експертize остају модел бор-
беног православља.

О ИСХОЂЕЊУ ДУХА СВЕТОГА

Западна црква учи, да Дух све-
ти исходи, то јест, да има вјечно
и постасно своје биће не од са-
мога Оца, него и од Сина. „Credimus et Spiritum Sanctum...
ex Patre Filioque procedentem.“ „Definimus... quod Spiritus Sanctus ex Patre et Filio aeternaliter tanquam ab uno principio et unica spiratione procedit.“

Прије neg што уђемо у разбор
овога учења западне цркве, мо-
рамо одма нагласити потребу, да
се строго има разликовати вјечно
исходење Духа светога, које управо и саставља Његово лич-
но својство од временитога ис-
ходења Његова на ствари или
посланства Његова у свет, које се посланство не односи к
ипостаси Духа светога, него је
њешто извањско, прелазно

и својствено је колико Ње-
му, толико и Сину. Изидох от
Отца, и приидох в мир; и паки остављају мир и иду ко Отцу —
говори о своме временитом по-
сланству Син (Јов. XVI, 28). Вје-
рујући да Дух свети исходи од
самога Оца, и тиме противустав-
љајући своје учење рим-
ске цркве и протестантских обића-
на, које све исповједају, да Дух свети исходи једно и од Сина, православна црква тиме разумије
наиме вјечно и и постасно исходе-
ње Духа светога. У погледу
временигога исходења Његова,
православни подпуно једнако са
западним христијанима, вјерују,
да Дух свети исходи то јест, би-
ва послан у свет не само од
Оца него и од Сина, или тачније
кроз Сина.

Учење своје о Духу светоме
западна црква сматра свагдаш-
њим вјеровањем васионске цркве.
Међутим, оно се не може оправ-
дати ни апостолским ни отаč-
ским добом.

Кад би се баш и хтјело допу-
стити, да се речма: иже от Отца
исходит не искључује, него да
се баш садржи мисао, да Дух
свети исходи и од Сина на осно-
ву тога што су Син и Отац једно
по суштаству; морало би се тад
допустити, да се речима иже от
Отац раждаје, не искључује,
него напротив доказује, да се
Син рађа и од Духа светога, јер
је и Дух свети једно по сушта-
ству са Оцем. Шта више, морало
би се допустити, да Син као се-
рађа од Оца, рађа се једно и
од себе самога, а Дух свети, кад
исходит од Оца, исходит у исто
време и од себе самога, јер су
сви једно са Оцем по суштаству,
притоме су сва три сувјетна!

Dr Никодим Милаш

руском, и на бугарском и на грч-
ком и на румунском језику раз-
лила у буџице канонских осећања
— тј. научног става православља.
* * *

Али, није др Никодим Милаш
значајан и велики што је, реши-
мо, написао 70 капиталних ра-
справа и дела, поред словенских
превођених и на германски и на
романске језике; нити пак по то-

За Јанка Веселиновића, нашег
великог сеоског приповедача, ве-
ћина критичара и већина исто-
рија књижевности за школе твр-
дило је да је он несумњиво ве-
лики талент, али исто тако и ве-
лики идеализатор сељачког же-
вота. Јанко је волео идилу, улеп-
шавање или превиђање ружних
појава мачванског села, веле ти
критичари. „Његове су приповет-
ке улешане слике сеоског же-
вота... Веселиновић описује село
ружичастим бојама...“ итд. Јед-
ном речју, Јанку се оспорава ре-
алистичка савест књижевника.

Међутим, изгледа да се ова-
квим и сличним тврђењима Ве-
селиновић чинила замашна не-
правда. Ко је пажљивије и зре-
лије читao приповетке Весели-
новићеве, он је морао осетити
да земље на којој живе Весе-
линовићеви јунаци, он је морао
осетити лепоту и трагедију оних
личности које је Јанко овеко-
вично. Сетите се само припове-
дака „Кумова клетва“, „Чича
Пера“, „Чича Тома“, „Лушма-
ни“, „Слепи свирач“ и других.
На се тешко можете отети осе-
ћању да је то стварао један та-
ленат који је у себи имао не-
што више од смисла за идеали-
зовање, простије речено за фал-
сификовање стварности. Јанко
је дао неколико ликова лиров-
ског сјаја и трагике.

Додуше, он је те личности опи-
сио лако, без већег филозо-
фирања, али главно је онај бол-
ни, тешки утисак, који његова
приповетка остави на читаоца:
оне његове епске сељачке суд-
бине.

Једну своју почетничку при-
чу у двадесетим својим година-
ма, Јанко је овако карактери-
стично завршио:

„Ми одосмо у Лозницу и вра-
тисмо се, па се ја у повратку првим својим књижевним и же-
вотним реших да мало позабавим
вотним корацима овако знао да
поштованог читаоца причом из
разликује ствари, није могао би-
ти. без смисла за реалистичнија
обликовања и поштеније изно-
шење стварности, која га је оп-
кољавала.“

Дакле, писац који је још на-
вртисмо се, па се ја у повратку првим својим књижевним и же-
вотним реших да мало позабавим
вотним корацима овако знао да
поштованог читаоца причом из
разликује ствари, није могао би-
ти. без смисла за реалистичнија
обликовања и поштеније изно-
шење стварности, која га је оп-
кољавала.

В. Ф.

О реализму Јанка Веселиновића

Школовање Бранка Радичеви-
ћа, укупно узевши, трајало је
скоро четрнаест година, а за то
време није стигао добити уни-
верзитетску диплому ниједног
факултета.

Три године је учио српску о-
сновну школу у Земуну. По свр-
шетку ове школе уписао се у зе-
мунску немачку основну школу,
коју је такође после три године
завршио.

Гимназију, или како се то он-
да звало „латинске школе“, за-
почео је Бранко у Карловцима
1836, а завршио 1842 године. У-
ствари он је у Карловцима завр-
шио само шести разред колико
је у гимназији било. Зато је сед-
ми и осми разред, који су се та-
да звали „филозофија“, учио у
Темишвару.

Универзитетско школовање
Бранко је започео 1845 године
у Бечу. Без неколико месеци,
студирање у Бечу трајало је о-
сам година, све до смрти. Прве
четири године студирао је на
правном факултету. Међутим,
факултет није завршио на вели-
кој жалост очеву. Напустивши
права, прешао је на медицину и
ко ступент треће године меди-
цине умро је.

Зашто је Бранко прешао са
права на медицину? Оловор на
ово питање даје ћефка Вука Ка-
рапића, Мина. Она је забеле-
жила:

„Кад болест нађе све јаче и
јаче, пећи ће један пут, смију-
ћи се:“

— Видим већ, морам сам учи-
ти медицину да се лечим.
Тако и уради.

Међутим, што је болест Бран-
кова узимала већег маха, то је
и он показивао све већу нестал-
ност у раду и својим идејама.

Мина Карапић вели:

„Дана је с одушевљењем учио
медицину, сјутра опет коју ап-
страктну науку. Данас би нам
избило рекао, да ће се наста-
нити у Црној Гори, а већ сјутра
путује по средњој Африци, пе-
ће се на Ливан, плови по Нилу
итд. У пошљедним тренутима
живота бјеше у њему сазрева ми-
сао, да остави медицину, да се
баци на вјештину и да постане
сликар. Најприје хтеде у Млетке
ради здравља, па онда у Рим да
учи. „Доста је мени двије годи-
не, па да премашим Рубенса.“
рећи ће са таким поузданјем, да
му човјек мораде вјеровати.“

Па ипак, и поред овоге не-
сталности у намерама и поред
овоге студирања, зна се да
је Бранко избило учио. Остао
је после његове смрти лист хар-
тије у његовим рукописима „на
које је већбање у писању мера
апотекарских и рецепата с фор-
малне стране. То је... споменик
његова труда и рада на науци“...

А у „Срб. Дневнику“ 1853 изи-
шао је допис из Беча о Бранко-
вој смрти у коме се, поред оста-
лог, каже: ::Како је љубио нау-
ке, показао је и тим, што се ни-
онда није престао око њих за-
бављати, кад су му лекари каза-
ли да ће тешко остати.“

Ф.

СТАРИ КОЧИЈАШ И ЊЕГОВ СТАРИ КОЊ

„Ајд, Мицко, роде, повуци још мало!“ — говорио је стари, погрђени кочијаш своме измршавелом и од старости тешко по-кретљивом коњу. Држећи бич исплетен од трске, на чијем се крају налазило парче опуге, подупирући леђима таљице, молио је гласом пуним топличе, живостију да повуче још мале и коње теглио.

Изашавши уз стрму улицу са таљагама које су биле натоварене корпама са поврћем и, дохвативши се равне улице, кочијаш заустави коња потапша га по сапијама и рече:

„Тако, соколе, још увек си тијак и млад! Сад се одморимо па немо даље.“

Онда скиде качет и стаде бри-сати коња од зноја. Животиња окрете главу и погледа искоса човека, зарза, ману репом и затресе гривом, као да је хтео рећи: и ти си још увек онај стари газда, онај добри човек који ме већ толико година пази, мој стари друге!

А стари кочијаш, пошто обри-са животињу, седе на плочнику и, стаји праћен погледом свог коња, узе пунити лулу. Руке су му дрхтале, док је вадио дувансесу. Каја, још топла од коњског зноја, лежала је накривљена на једно ухо и откривала му седе прајенове косе и чело оро-шено знојем. Једна капљица не-сташно је клизала по носу и го-лицала га. Он одмахну главом, као гонећи мухе, повуче неколико димова, протрља нос храпавом руком, узе бич са земље и стаде се чешати по леђима, обра-ћајући се коњу:

„Поштено се ознојисмо, Мицко! Али, није то за нас ништа! Вукли смо ми и теже терете. Шта је била ова узрбница за нас? Ни-шта!“

Коњ је одмахивао главом као да је хтео да потврди господареве речи. А старап је настављао:

„Па давно нисмо ништа ради-ли! Скоро читава недеља прође, а ми ни динара да зарадимо. Старили смо. Муштерија кад до-ђе гледа нас сажаљиво и вели: „Слаб ти је коњ, чича, не може да повуче велики терет.“ Е, бoga ми, то ме страшно врећа! Зар мој Мицко слаб! Па за није то-лико пута, преко најтежег дру-ма, вукао толико товар, па сад slab! Није него, видим ја у чему је ствар. Ја и ти смо ободица стари па не обраћамо велику пажњу на своје одело па, ето, због тога нас сви избегавају. Его, погледај само какви су амови: дизгина вишне и нема, место њих служимо се конопцем. А гек с-глав какав је, морао сам га жи-цом причврстити да се не распадне! Него, чекај купићемо нов ам, знаш, онај што виси пред оном радњом поред које смо про-шили. Видео си га, ја числим да није скуп, а леп је, па има и прапорке! Ала ће се чудити и дивити наши другови кад виде нов ам, сигурно ће рећи: пази, пази, чика Јова купио ам, што је леп сад Мицко! А ти ћеш само затрести главом и звек прапора-ка биће им одговор.

„Па видиш, море, само какве су у мене цокуле: никде једне шунугле, ћонови се испепали, а лице сво испуцало! А ималина давно већ нису виделе — морале су гропасти. Но и то ћемо купи-ти, видећеш. Па тек како је ис-цепан капут и како су ми чакши-те прљаве! Е, док је жена била све је друкчије изгледало! Али нећу дозволити да нам се руга-ју. Чим доћем до чига све ћу но-во купити. Пон-гићемо се ми већ те ћемо показати свима да смо ми још увек они стари. О, аз се ми, распричашмо — узви-кну старац и диже се. — „Јаси ли се одмorio, роде? Време је да кренемо.“

Старац пушкети бичем. Коњ испружи врат, мишићи му се за-тегоме, кола кренуше. Стари ко-

чијаш весело корача поред кола, пушка бичем и храбри коњ:

„Ајд, Мицко, ајд, соколе, по-тегни!“

Сад је лакше: улица равна па се точкови све брже и брже о-крећу. Коњ и сам осећа неко-е-лакшање па веселије и брже ко-рача.

Стари кочијаш иде, мисли и слуша шкрипу точкова која, као да-му говори: стар си, слаб си! Е, вала, купићу ам — одговара у својим мислима он шкрипи — купићу и одело и цокуле, виде-немо ко је стар и слаб. Па пот-

добитник и награде
„СРПСКОГ НАРОДА“
ДАЈЕ НАМ ОВУ
ПРИПОВЕТКУ

господар. Један ауто пројури, ве-ликом брзином мимо њега, коњ трже главу, у истом трену чу пис-кав глас свога газде, неку зво-наву и свега тога нестаде. Осети страшан потрес у глави, а сапи и задње ноге као да му се отки-доше и он клону...

Стари кочијаш, ван себе, гле-даје у измрцвано тело свога коња. Гледаје сапи које су се тресле, трбух беше разнесен, а утроба расута по асфалту. Џиде капу, клече на плочник, лула му испаде из цепа и разби се, он на то не обрати пажњу, полако раз-

(Цртеж: Н. Бешевић)

ковају и Мицка и точкове ћу грну гриву и стаде миловати жи-вотињу по врату. Крв му се ле-пила по рукама. Сузе му навре-ше на очи и он не виде како се покрену глава коња и како жи-вотиња полако отвори очи. Али га лако хрзање натера да протр-ља очи. Погледи им се спрето-ше... Коњ болно зарза и глава му по-ново клону у травњак. Још јед-ном се протеже, згрчи предње ноге и умири се. Смрт је брзо до-шла и скратила му муке.

Стари кочијаш, са капом у ру-ни, стајаје и зурио без гласа пред несрћем која га је заде-сила, у очима су му биле сузе и слика Мицка са новим амом и прапорцима, поново му изиђе пред очи.

„А шта ти, Мицко, кажеш на то?“ — рече гледајући у слику која му је титрала пред очима. Али, одговора не добија. Свет се разилазио. А црвено о-бојен трамвај стајаје неколико корака од кобног места...

Душан Ж. Ђурић

ХЕГЕЛ ПРОТИВ ЊУТНА

Велики немачки филозов Хе-гел био је, као што је познато, отворени противник енглеског научника и филозофа Њутна.

Критикујући Њутна, Хегел је био врло оштар и врло отворен.

Поводом анегдоте о јабуци Хегел каже да је јабука била узвишија од Њутнових експеримената.

Прво, због јабуке Адам и Ева истерани су из раја; друго, због јабуке је срушена Троја, и треће, павши на Њутнову главу, јабука је била повод те је дошло до слома филозофије о природи.

У својој *Историји филозофије* Хегел је оштро напао Њутна. Пре свега он му замера што је у науку унео одредбе силе, т. ј. што је законе о појавама, о фено-номенима, заменио законима си-ле.

По Хегелу, Њутн је такође у физици и у оптици чинио рђава опажања, а још горе слогизме. Од огледа он је прелазио на уопштавања, затим је то уопштавања узимао за базе па је с њима измишљао разне чињенице и то су Њутнове чувене теорије.

Хегел сматра да је Њутн био варварин за појмове, којима се служио, као да су пањеви или камење.

Огледи и сilogizmi из Њутнове оптике, — за које се сматра да су модели у проучавању природе — Хегел напротив сматра да су примери како не треба експериментати и доносити со-закључке. Природа је куд и ка-мо узвишија од Њутнових експеримената.

Наравно, све те критике упе-рене против Њутна Хегел је пи-сао начелно, принципијелно, у-век полазећи са свога филозоф-ског становишта, познатог под именом дијалектичког учења.

Прва књига пословица код Срба

Прву књигу пословица код Срба штампао је Јован Мушка-тировић (1743—1809), први Србин адвокат у Мађарској, 1787 године под насловом: „Причте илите по простому пословици, тјемже сентенције илите рече-нија“. Ове пословице су прикупљене већином из прочитаних књига а остale су из народа.

Мушкатировић је написао још и ова дела: Кратко размишља-ние о празници; Расуждение о постах и историски спис Черте-серпског живота у Унгарии.

ИЗ НАШЕ ПОЗОРИШНЕ ПРОШЛОСТИ

Пре двадесет година...

Новембра 1923 године дата је ћевог „Находа“ дати су први пут први пут у Народном позоришту у Београду Вагнерова опера „Хо-ланђанин-лутац“. Ово је у и-сто време била прва опера од Ри-харда Вагнера дата на београд-ској сцени и један од првих значајних успеха и обележја успо-наше тада још врло младе О-пере. Директор Опере био је Стана Бинички. „Холанђанин“ је музички спремио И. Брезов-шек. Главне партије певали су г-ђа Попова (Сенту) и г. Јурењев (Холанђанина). Велика партија Даланда била је незаборавна кре-ација нашег великог певача и из-вандредног човека, рано преми-нулог Писаревића.

Новембра 1923 године дата је са великим успехом на београд-ској позорници значајна домаћа премијера „Урошева женидба“ од Милутина Бојића. Овај наш млади песник умро је шест го-дине раније, за време рата, на Солунском фронту. Главне улоге играли су г-ђа Д. Дугалић (Хрисанта) и г. Витомир Богић (Душан).

Поводом ове приредбе важно је напоменути да је за бву пре-мијери дат на нашој позорници оригинални костим наших исто-рических личности, рађен према фрескама сачуваним у нашим ма-настрима. За премијеру Нуши-

Српски књижевник, новинар, штампар и издавач Стефан Но-ваковић имао је у Бечу српску штампарију и 1795 године поно-во добије дозволу о штампању српских књига.

Ево како је Новаковић писао о значају штампе и штампарије:

„Вси народи који су на кругу земљом велики и славни хотели бити, или своје име бесмртним учинити, старали су се паче све-га у своме собственом језику • наукама напредовати, и изобр-јести таква срества, каковим би језик својим знанијим и науке об-щеполезније учинити могли. Из-међу других средстав, први мје-сто типографија или књигопечатаније од неколико вјеков у Европи по правди узима, зашто красним овим изобрјењем уме-човјеческого најлакше, најбо-љше и најхитрије језик и Наука код народа процвјетати, и он по-всeleni прословитица може. И-стину ову доказују сви европски народи, који имајући свој језик Наукама очишићен, накићен, со-вершен, и, имајући своје књиго-печатаније, верху просвјешченије и благополученија сваки дан боље приближавају се; а на-против тога, ти народи, који се лишавају овакове помоћи, коли-ко су натраг у свакему остало, и каквом премјеном јесу своје со-стајање подвергнути моради“.

„Од како се дознало, да је Мушички старион из села Мушића (окр. ваљев. у Србији), од тога добра многи пишу његово име: Мушићи. Ну то није правилно, јер људи из села Мушића не зо-ву се Мушићи већ Мушићани. Према томе, после неколико го-дина моћи ћемо, у новинама и у књигама, место „Лукијан Муши-cki“, наћи: „Луко Мушићани!“ Зато ја мислим да је најправилније и најправедније свакога звати о-нако како се сам звао и потпи-сирао. Волтер, Молијер, Ламар-тић живели су и писали под тим именима, а то нису њихова него тију имена, па њихово потомство неће ни једно словце да мења.“

„Од како се дознало, да је Мушички старион из села Мушића (окр. ваљев. у Србији), од тога добра многи пишу његово име: Мушићи. Ну то није правилно, јер људи из села Мушића не зо-ву се Мушићи већ Мушићани. Према томе, после неколико го-дина моћи ћемо, у новинама и у књигама, место „Лукијан Муши-cki“, наћи: „Луко Мушићани!“ Зато ја мислим да је најправилније и најправедније свакога звати о-нако како се сам звао и потпи-сирао. Волтер, Молијер, Ламар-тић живели су и писали под тим именима, а то нису њихова него тију имена, па њихово потомство неће ни једно словце да мења.“

Болови лине старији!

Добро је да познајено
ПИРАМИДОН и да се у
ово средство можемо по-
задати!

Pyramidon
таблете

BAYER
Против болова

Однос рд. С. бр. 10.999 за 8-х таб.

Добија се у свакој апотеки

МАЛИ ОГЛАСИ
СВАКА РЕЧ ДИН. 4.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

ЛИЧНУ КАРТУ и полицијску пријаву издате од Претстојништва градске полиције Крагујевац, изгубио сам. Оглашујем за неважеће. Љубомир Кузмановић. 818 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 1007 и дуванску књижицу бр. 427 обадве добивене из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу. Изгубио сам. Овим их оглашујем за неважеће. Јован Радуловић, трг. помоћник.

777 2—3

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

МОЈА КЋИ ДРАГА стара 15 година, 14 јуна чувала је овце у пољу, њу је младић из истог села Живота Томић стар 20 година одвео и није их имало 7 дана, седми дан су дошли и њих је Животин деда примио и живели су 4 месеца у браку невенчани. 11-ог октобра Живота је њу најурио и она је дошла код мене, а ја шта сам знао друго, морао сам је примити и у општини су саслушани Живота и Драга. Живота је изјавио да неће са њом да се венча. Потом је она 24 октобра отишла од моје куће неизнано куд. Тражио сам је и до дана сада нисам могао да је пронађем. Од данас не одговарам ништа за њу и не примам је. Мислив Живић — Ресник Крагујевачки.

796 1—3

Посетите стовариште модерног намештаја

ЂОРЂА БАРЈАКТАРОВИЋА

Краља Александра бр. 87 и 97

Телефон 40-156

На лагеру има велики избор спаваћих соба, кухиња, трпезарија, комбинованих соба, кауча, патент фотеља, салонских дубоких фотеља, уз најниже цене, најлепши избор за 1943/44.

797 3—4

Златан накит стари и нови купујем

Дијамантне крупније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстене, минђуше, брошеве, брезлетне, ланце, сатове златне, сребрне и металне; само исправне и од бољих познатих марака; старо злато оштећено, излизано, попломљено и горело, стари сребрни новац, есцајге и остale исправне предмете од сребра. Кристал и порцеланске боље сервисе купује и највише плаћа позната и дугогодишња фирма »ВРАЧАР«. Све горе поменуте предмете процењујем стручно и бесплатно.

„ВРАЧАР“ Власник МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ

Београд — Палилулска ул. 6 — Продужење Душанове код Бајлонове пиваре — Тел. 28-706.

793 1—

Државна Хипотекарна банка

изложиће јавној продаји са почетним лицитационим ценама ова имања:

9 НОВЕМБРА 1943 ГОД.

- 1) Плац са зградама Деспота Ђурђа бр. 1 Дин. 2,500.000.—
- 2) Плац са зградом Цара Душана бр. 9 Дин. 1,700.000.—
- 3) Плац са зградом угао Франше Депереа и Словеначка Дин. 1,100.000.—

11 НОВЕМБРА 1943 ГОД.

- 1) Плац са зградама Скендербегова бр. 15 Дин. 1,300.000.—
- 2) Плац Јеврејска бр. 3 Дин. 850.000.—
- 3) Плац Панчићева бр. 7 и 9 Дин. 2,000.000.—

Продаја ће се одржати у банчиној згради Скадарска 33-II, где се могу добити сва даља обавештења.

800 1—

**СРПСКО
ДОНАУ ЦЕРЕАЛ А. Д.**

ОТКУП ЖИТАРИЦА И ОСТАЛИХ ЗЕМАЉСНИХ ПРОИЗВОДА

Откупне станице: Београд, Рипањ, Железник, Умка, Лазаревац, Крагујевац, Баточина.

КАНЦЕЛАРИЈА: БЕОГРАД, КРАЉА МИЛАНА 23

Телефони: 23-069, 26-568, 29-690.

МАГАЦИН НА ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ БЕОГРАД.

Телефон 30-023.

ИНДУСТРИЈИ МОТОРА А. Д. РАКОВИЦА

потребна је

**ДАКТИЛОГРАФИЈА
СА ЗНАЊЕМ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА.**

Место стално, плата добра.

Исхрана осигурана.

Пријаве писмено, или лично сваког дана у Личном одељењу од 8—12 сати.

799

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА**ФИЛИЈАЛ У ЛЕСКОВЦУ**

изложиће јавној продаји на дан 9 новембра 1943 год. непокретно имање у ул. Марвени трг бр. 10 у Лесковцу са почетном лицитационом ценом од дин. 401.000.—

Продаја ће се одржати у згради банчиног филијала од 10 до 12 часова, где се могу добити сва даља обавештења.

108

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА**ФИЛИЈАЛ У ПОЖАРЕВЦУ**

изложиће јавној продаји на дан 10 новембра 1943 год., са почетном лицитационом ценом следећа имања:

- 1) Плац са зградом ул. Немањиној бр. 24 Дин. 300.000.—
- 2) Плац са зградом ул. Немањиној бр. 4 Дин. 320.000.—

Продаја ће се обавити у згради банчиног филијала у Пожаревцу, од 9 до 12 часова, где се могу добити сва даља обавештења.

802 1—1

HANS REHWINKEL

BEOGRAD — Kr. Petra 44

IZVOZ — UVOD

Voća i zemaljskih proizvoda.

804 1—1